

Bruxelles, 5 decembrie 2022
(OR. en)

15648/22

VISA 200
COEST 883
COWEB 174
MIGR 400
FRONT 456
ASIM 105
COMIX 596

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	5 decembrie 2022
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. ant.:	11156/21
Nr. doc. Csie:	COM(2022) 715 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU AL CINCILEA RAPORT DIN CADRUL MECANISMULUI PRIVIND SUSPENDAREA EXCEPTĂRII DE LA OBLIGATIVITATEA VIZELOR

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2022) 715 final.

Anexă: COM(2022) 715 final

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 5.12.2022
COM(2022) 715 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**AL CINCILEA RAPORT DIN CADRUL MECANISMULUI PRIVIND
SUSPENDAREA EXCEPTĂRII DE LA OBLIGATIVITATEA VIZELOR**

{SWD(2022) 405 final}

Cuprins

Introducere	2
I. Albania	3
II. Bosnia și Herțegovina	9
III. Muntenegru	14
IV. Macedonia de Nord	19
V. Serbia	24
VI. Georgia.....	29
VII. Republica Moldova	35
VIII. Ucraina.....	41
Concluzii	47

Introducere

Liberalizarea vizelor continuă să fie un instrument puternic de facilitare a contactelor între oameni și de sprijinire a reformelor în țările din Balcanii de Vest și din cadrul Parteneriatului estic în domeniile justiției, securității și libertăților fundamentale.

Articolul 8 alineatul (4) din Regulamentul privind vizele¹ prevede obligația Comisiei de a asigura o monitorizare adecvată a îndeplinirii continue a cerințelor privind exceptarea de la regimul obligativității vizelor de către țările ai căror resortisanți au obținut acces fără viză în UE, ca urmare a încheierii cu succes a unui dialog privind liberalizarea vizelor. În acest scop, începând din 2017, Comisia a adoptat patru rapoarte în cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor², care vizează țările ce beneficiază de un regim de călătorii fără viză din Balcanii de Vest (Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Macedonia de Nord și Serbia) și din cadrul Parteneriatului estic (Georgia, Moldova și Ucraina).

În ceea ce privește țările partenere din Balcanii de Vest și Moldova ai căror resortisanți sunt exonerati de obligația de a deține viză de peste șapte ani, prezentul raport se axează pe acțiunile întreprinse pentru a da curs recomandărilor din rapoartele anterioare ale Comisiei și nu mai oferă detalii complete cu privire la îndeplinirea continuă a criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor. Aspectele legate de criteriile de referință pentru țările din Balcanii de Vest care beneficiază de regimul de călătorii fără viză continuă să fie evaluate ca parte a procesului de extindere, în temeiul capitolului 23, Sistemul judiciar și drepturile fundamentale, și al capitolului 24, Justiție și afaceri interne, și sunt raportate în pachetul anual de extindere al Comisiei³. În ceea ce privește Georgia și Ucraina, care beneficiază de regimul de călătorii fără viză de mai puțin de șapte ani, raportul evaluează, de asemenea, îndeplinirea continuă a criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor.

Acest al cincilea raport evaluează acțiunile întreprinse în 2021 (în domeniul migrației, azilului, readmisiei, cooperării judiciare, ordinii publice și securității), cu actualizări pentru 2022, în cazul în care se consideră că acestea pot avea un impact semnificativ asupra recomandărilor. De asemenea, raportul conține informații cu privire la cooperarea operațională cu UE și cu statele membre⁴ și include o prezentare generală a tendințelor migratorii⁵, reflectând datele Eurostat pentru anul statistic 2021, inclusiv modificările față de 2020.

Raportul se bazează pe contribuții din partea tuturor țărilor vizate, a Serviciului European de Acțiune Externă, a agențiilor relevante ale UE din domeniul justiției și afacerilor interne⁶ și a statelor

¹ Regulamentul (UE) 2018/1806 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerati de această obligație, JO L 303, 28.11.2018, p. 39.

² COM(2017) 815 final (primul raport); COM(2018) 856 final (al doilea raport); COM(2020) 325 final (al treilea raport); COM(2021) 602 final (al patrulea raport).

³ Pachetul din 2022 a fost adoptat la 12 octombrie 2022.

⁴ În sensul prezentului raport, termenul „state membre” se referă la statele membre care aplică Regulamentul (UE) 2018/1806 („Regulamentul privind vizele”), și anume toate statele membre actuale (cu excepția Irlandei) și țările asociate spațiului Schengen.

⁵ Deși criteriile de referință privind liberalizarea vizelor referitoare la migrație se limitează la gestionarea politicilor de migrație ale țărilor terțe în cauză, secțiunea privind tendințele migratorii reflectă migrația ilegală către statele membre, cazurile de refuz al intrării de către statele membre și cererile de protecție internațională depuse în statele membre de resortisanții țărilor care fac obiectul raportului.

⁶ Agenția Uniunii Europene pentru Azil (EUAA), Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex), Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust) și Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol). Contribuția Europol se bazează pe informațiile

membre. Acesta este însoțit, de asemenea, de un document de lucru al serviciilor Comisiei, care oferă informații suplimentare cu privire la acțiunile întreprinse de țările partenere în cooperare cu UE și bilateral cu statele membre.

I. Albania

1. Migrație, azil și readmisie

1.1. Acțiuni întreprinse în domeniul migrației, azilului și cooperării în materie de readmisie

În 2021, Albania a continuat să ia măsuri în domeniul gestionării frontierelor și a migrației și în cel al azilului. Statele membre raportează, în general, o bună cooperare cu Albania în ceea ce privește gestionarea migrației și a frontierelor, precum și în materie de returnări și punerea în aplicare adecvată a acordului de readmisie al UE. Această bună cooperare a fost afirmată și în cadrul reuniunii Comitetului mixt privind readmisia din februarie 2022.

În 2021, Albania a cooperat cu următoarele state membre în domeniul gestionării migrației și a frontierelor: Belgia, Germania, Franța, Croația și Țările de Jos. Albania menține o cooperare strânsă cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă și, în 2021, a fost prima țară care a participat la o operațiune de returnare condusă de Frontex. În această țară este detașat un ofițer de legătură Frontex. Foaia de parcurs pentru cooperarea cu Agenția Uniunii Europene pentru Azil⁷ continuă să fie pusă în aplicare până la sfârșitul anului 2022.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Cooperarea în continuare cu statele membre cele mai afectate de cererile de azil nefondate depuse de cetățeni albanezi.

Albania a continuat să ia măsuri pentru a aborda problema cererilor de azil nefondate depuse de cetățenii săi prin consolidarea cooperării și a schimbului de informații în special cu statele membre cele mai afectate de această problemă. Aceasta a inclus cooperarea în ceea ce privește derularea unor campanii de informare pentru a preveni abuzurile legate de regimul de călătorii fără viză și intensificarea operațiunilor de returnare cu Frontex și cu statele membre, cum ar fi Franța, Germania, Belgia și Italia. În plus, două planuri de acțiune sunt în curs de punere în aplicare pentru a aborda problema minorilor albanezi neînsoțiți din Italia și a solicitanților de azil albanezi din Franța.

Poliția de stat albaneză a continuat să pună în aplicare măsuri de consolidare a controalelor la ieșire și a verificărilor minorilor care călătoresc în străinătate, în acest scop fiind distribuite broșuri la punctele de trecere a frontierei.

b) Intensificarea participării la activitățile din Planul de acțiune operațional „Facilitarea imigrației ilegale” al Platformei multidisciplinare europene împotriva amenințărilor infracționale (EMPACT).

furnizate de statele membre și de țările partenere pentru raportul Europol din 2021 – *European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime* („Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în Uniunea Europeană – O influență care corupe: infiltrarea și subminarea economiei și a societății europene de către criminalitatea organizată”), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg.

⁷ Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO) la momentul semnării.

În 2021, Albania a participat la mai multe activități în cadrul zilelor de acțiune comună organizate de programul EMPACT, care s-au axat pe migrația ilegală, în special: (i) migrația ilegală la punctele de trecere a frontierei; (ii) frontierele verzi și albastre; (iii) facilitarea migrației ilegale, traficul de persoane și falsificarea documentelor; (iv) utilizarea bazelor de date ale Interpol pentru identificarea migranților aflați în situație ilegală suspectați a fi luptători teroriști străini și pentru combaterea traficului de persoane în scopul exploatarei sexuale, al cerșetoriei și al implicării în infracțiuni. Un coordonator național al EMPACT a fost, de asemenea, numit în aprilie 2020.

c) Adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.

Ministerul de Interne din Albania a colaborat îndeaproape cu agențiile UE, cum ar fi Frontex și Europol, cu statele membre și agențiile naționale de dezvoltare din cadrul acestora, precum și cu organizații internaționale precum OIM, UNHCR și OSCE, în ceea ce privește organizarea unor campanii de informare, promovarea returnării voluntare și sprijinirea persoanelor returnate albaneze în procesul de reintegrare.

d) Asigurarea alinierii în continuare a politicii Albaniei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special a țărilor terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE⁸.

Albania nu a luat nicio măsură pentru a-și alinia în continuare politica în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză⁹. Dimpotrivă, în 2021 și la începutul anului 2022, Albania s-a îndepărtat și mai mult de alinierea recomandată.

Înainte de 2021, resortisanții mai multor țări terțe, printre care Armenia, Azerbaidjan, Belarus, China, Guyana, Kazahstan, Kuweit și Turcia, erau scutiți de obligația de a deține o viză pentru a călători în Albania. Albania a eliminat obligativitatea vizelor pentru sezonul de vară (din mai până în septembrie) pentru resortisanții următoarelor țări: Bahrain, Oman, Qatar, Rusia, Arabia Saudită și Thailanda. Cetățenii tuturor acestor țări trebuie să obțină o viză valabilă pentru a intra în UE. Eliminarea sezonieră a obligativității vizelor nu este în conformitate cu politica UE în domeniul vizelor. În 2021, Albania a adăugat Egiptul și India pe lista țărilor care beneficiază de regimul sezonier de călătorii fără viză. La 2 decembrie 2022, Albania a informat Comisia că, pentru a asigura alinierea la politica UE în domeniul vizelor, exonerarea de obligația de a deține viză sezonieră pentru resortisanții egipteni care călătoresc în scopuri turistice a expirat la 30 septembrie și nu va fi reînnoită. De asemenea, această țară a luat decizia de a acorda cetățenilor străini care dețin un permis valabil de ședere în Emiratele Arabe Unite exceptarea permanentă de la obligativitatea vizelor. Deși această decizie a fost modificată pentru a impune condiții restrictive (de exemplu, permisul de ședere trebuie să aibă o valabilitate de 10 ani), exceptarea nu a fost revocată. Această extindere nu este în conformitate cu politica UE în domeniul vizelor și a generat abuzuri, deoarece unii resortisanți străini

⁸ În scopul prezentului raport, trebuie să se țină seama în mod corespunzător de faptul că în cazul anumitor țări terțe ai căror cetățeni au nevoie de viză pentru a călători în UE sunt în curs dialoguri cu privire la aspecte legate de politica în domeniul vizelor, inclusiv propuneri privind exonerarea de obligația de a deține viză, dialoguri privind liberalizarea vizelor și acorduri de facilitare a eliberării vizelor.

⁹ Anexa I la Regulamentul (UE) 2018/1806.

care dețin un permis de ședere în EAU nu s-au întors în EAU, ci s-au sustras cu intenția probabilă de a intra în UE. În plus, în aprilie 2022, perioada de aplicare a regimului sezonier de călătorii fără viză pentru Bahrain, India, Oman, Qatar, Arabia Saudită și Thailanda a fost prelungită până la sfârșitul anului. La 2 decembrie 2022, Albania a informat Comisia că exonerarea de obligația de a deține viză sezonieră pentru resortisanții indieni care călătoresc în scopuri turistice, exonerare care expiră la 31 decembrie, nu va fi reînnoită.

Ar trebui evitată orice abatere suplimentară de la lista UE a țărilor care au nevoie de viză. Albania ar trebui să înregistreze progrese în alinierea politicii sale la lista UE, în special în ceea ce privește țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate. Aceasta va fi o temă importantă a dialogului continuu dintre UE și Albania. În contextul mecanismului de suspendare a vizelor și în conformitate cu articolul 8 din Regulamentul privind vizele, Comisia va monitoriza și va evalua în permanență acțiunile Albaniei în direcția alinierii vizelor la nivelul UE.

1.2. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

Numărul cererilor de protecție internațională (sau de azil)¹⁰ depuse în statele membre de către cetățeni albanezi a crescut cu 63 % între 2020 și 2021, fiind depuse 11 300 de cereri în 2021. Rata de recunoaștere a cererilor de azil¹¹ a crescut de la 5 % în 2020 la 9 % în 2021.

În 2021, statele membre au raportat 1 160 de cazuri de trecere neautorizată a frontierei, cu 19 % mai puține decât în 2020 (1 429), în timp ce numărul cetățenilor albanezi care s-a dovedit că se aflau în situație de ședere ilegală în statele membre a crescut cu 21 % în comparație cu 2020 (de la 30 870 în 2020 la 37 305 în 2021). Numărul de cazuri de refuz al intrării cetățenilor albanezi în statele membre a crescut cu 39 % în 2021 (de la 13 315 în 2020 la 18 565 în 2021).

Numărul deciziilor de returnare emise în 2020 (23 150) a scăzut ușor (cu 5 %) în 2021 (22 025). În 2021, au fost raportate 9 415 returnări ale cetățenilor albanezi, comparativ cu 10 190 în 2020 (o scădere de 8 %).

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

În 2021, s-au depus în continuare eforturi în domeniul cooperării judiciare, al ordinii publice și al securității. În general, statele membre raportează o bună cooperare cu Albania în domeniul securității. Albania a continuat să coopereze cu Europol, Eurojust și statele membre, inclusiv Cehia, Germania, Franța, Țările de Jos și Suedia. În urma intrării în vigoare a Acordului de cooperare cu Eurojust în 2019, un procuror de legătură albanez la Eurojust și-a început activitatea în ianuarie 2021, iar Biroul procurorului de legătură pentru Albania la Eurojust a fost inaugurat în octombrie. În 2021, Albania a semnat cinci acorduri noi privind constituirea unor echipe comune de anchetă în cazuri instrumentate de Eurojust.

¹⁰ Pentru o definiție a termenului, a se vedea https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/application-international-protection_en.

¹¹ În sensul prezentului raport, rata de recunoaștere a cererilor de azil este calculată ca ponderea deciziilor pozitive în primă instanță (inclusiv protecția în temeiul Convenției de la Geneva, protecția subsidiară și statutul umanitar) din numărul total al deciziilor în primă instanță. Pentru o definiție a termenului, a se vedea https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Înregistrarea de progrese suplimentare în ceea ce privește stabilirea unui bilanț solid de cazuri de corupție și punere sub sechestru, confiscare și recuperare a activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni de corupție.

Albania a înregistrat progrese în lupta împotriva criminalității organizate și a corupției, precum și în combaterea traficului ilicit. În 2021, Albania a raportat o creștere (18 %) a numărului de operațiuni polițienești comparativ cu 2020. În plus, în 2021, s-a înregistrat o creștere a numărului de grupuri infracționale dezmembrate și de active provenite din săvârșirea de infracțiuni puse sub sechestru, cu o valoare de peste două ori mai mare comparativ cu 2020. Și capturile de stupefiante au crescut în ansamblu în 2021 comparativ cu 2020.

Au continuat eforturile de îmbunătățire a bilanțului de investigații, urmăririi penale și condamnări în cazuri de corupție. Cu toate acestea, este nevoie în continuare de o mai mare voință politică și eforturi mai structurate și mai coerente, inclusiv în ceea ce privește resursele, instrumentele și competențele adecvate. În 2021, au fost trimise în instanță 440 de cazuri de corupție, dintre care 31 de către Parchetul Specializat. Au fost pronunțate 235 de hotărâri de condamnare definitivă în primă instanță a persoanelor acuzate de infracțiuni de corupție și 99 în recurs și în ultimă instanță. În total, 3 351 de cazuri au făcut obiectul urmăririi penale în 2021.

Albania și-a continuat eforturile de stabilire a unui bilanț de cazuri în domeniul luptei împotriva criminalității organizate. În 2021, 41 de cazuri noi au făcut obiectul urmăririi penale (față de 22 în 2020), au fost 14 puneri sub acuzare pentru constituirea unui grup infracțional organizat (față de 15 în 2020) și 19 cazuri au fost închise cu 75 de persoane condamnate definitiv în instanțele de recurs (față de 13 în 2020).

S-a înregistrat o creștere a numărului de operațiuni polițienești desfășurate în scopul combaterii traficului ilicit. De asemenea, Albania a participat la șapte operațiuni alături de parteneri internaționali, inclusiv în cadrul zilelor de acțiune comună EMPACT.

În lupta împotriva spălării banilor, Albania a raportat cazuri de sesizări, anchete, urmărire penală, punere sub sechestru și confiscare a activelor, monitorizare pe platformele de comunicare socială a cetățenilor care se întorc din țările aflate în conflict, precum și progrese înregistrate de Direcția Centrală de Investigații, în cadrul planului de acțiune al Grupului de Acțiune Financiară Internațională. Cu toate acestea, Albania nu a finalizat punerea în aplicare a acestui plan de acțiune până la termenul-limită din februarie 2022.

În decembrie 2021, Parlamentul a adoptat amendamente la legea privind combaterea spălării banilor, în scopul alinierii la cea de-a patra și a cincea directivă a UE privind combaterea spălării banilor. În plus, în 2021, Albania a adoptat o lege privind registrul centralizat al conturilor bancare, ca parte a măsurilor de prevenire a spălării banilor și a finanțării terorismului. De asemenea, în 2020 a fost adoptată o lege privind instituirea unui registru al beneficiarilor reali. Activitatea de introducere a datelor în registru a început în februarie 2021 cu informații privind entitățile obligate, acesta fiind în prezent completat în mare măsură.

b) Dezvoltarea în continuare a utilizării sistematice a investigațiilor financiare paralele și creșterea participării la investigații și urmăririi penale coordonate sau comune cu țările din regiune și cu statele membre.

Albania a continuat să coopereze cu țările din regiune și cu statele membre. Cooperarea s-a axat în principal pe schimbul de informații polițienești și judiciare pentru investigarea infracțiunilor privind narcoticele, traficul ilicit, spălarea de bani, criminalitatea economică și financiară, criminalitatea cibernetică și infracțiunile grave. Schimbul de informații s-a realizat în principal prin Interpol, Europol, Eurojust și rețeaua CARIN. Comparativ cu 2020, Albania a raportat o creștere a numărului de operațiuni polițienești, de proceduri penale și de echipe comune de anchetă în cooperare cu partenerii internaționali care luptă împotriva criminalității organizate.

În 2021, partenerii albanezi au participat la opt echipe comune de anchetă (patru în 2020), cu un număr total de 30 de reuniuni operaționale comune. Albania are un ofițer de legătură al poliției detașat la Europol și intenționează să detașeze încă unul. Această țară a continuat să participe în mod activ la zilele de acțiune comună EMPACT care promovează cooperarea în vederea combaterii traficului de arme de foc, a introducerii ilegale de migranți, a traficului de droguri, a criminalității legate de autovehicule, a traficului de persoane și a fraudării documentelor. În 2021, Biroul de legătură albanez la Eurojust a înregistrat 21 de cazuri la cererea autorităților albaneze, dintre care 16 au fost finalizate. La cererea autorităților competente din statele membre, Biroul de legătură albanez a deschis 30 de cazuri noi. Au fost încheiate cinci noi acorduri pentru constituirea unor echipe comune de anchetă. Modificările aduse legii privind cooperarea judiciară în materie penală cu jurisdicțiile străine, adoptate în iulie 2021, s-au dovedit utile pentru a ajuta la constituirea unor echipe comune de anchetă, dar vor fi necesare eforturi suplimentare pentru alinierea legislației naționale la acquis-ul UE. Guvernul a lansat spre consultare publică un proiect de lege privind amnistia fiscală și penală a subiecților care completează declarația de avere în mod voluntar. Acest subiect este abordat în Raportul Comisiei privind Albania pe 2022.

Parchetul specializat pentru corupție și criminalitate organizată a desfășurat proceduri penale și investigații financiare paralele în mai multe cazuri de mare notorietate în care au fost implicați politicieni, funcționari din instituțiile albaneze, sistemul judiciar, autoritățile locale și sectorul afacerilor.

c) Continuarea progreselor înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest.

În ceea ce privește combaterea terorismului, Albania a continuat să înregistreze progrese semnificative legate de îndeplinirea celor cinci obiective stabilite în planul comun de acțiune din 2018 privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest și punerea în aplicare a măsurilor incluse în acordul bilateral semnat cu Comisia în 2019. Începând din iunie 2021, toate infracțiunile legate de terorism și de finanțarea acestuia au fost plasate sub responsabilitatea Parchetului Specializat pentru Corupție și Criminalitate Organizată. Cooperarea internațională și schimbul de informații privind persoanele returnate rămân satisfăcătoare.

De asemenea, există o bună cooperare cu unitatea de informații financiare în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor din planul de acțiune în conformitate cu recomandările Grupului de Acțiune Financiară Internațională și ale Comitetul de Experți pentru Evaluarea Măsurilor de Combatere a Spălării Banilor și Finanțării Terorismului (Moneyval).

Unitatea de investigare a finanțării terorismului a participat în 2021 la șase cursuri de formare organizate de OSCE, UNODC și CEPOL, printre altele.

d) Abținerea de la adoptarea unui program de dobândire a cetățeniei prin investiție în temeiul noii legi privind cetățenia.

În pofida preocupărilor exprimate de Comisie în 2019¹², în Albania există, începând din iulie 2020, norme care permit instituirea unui „program de dobândire a cetățeniei prin investiție” („pașapoarte de aur”). Agenția pentru dezvoltarea de programe speciale de dobândire a cetățeniei a instituit un grup de lucru comun pentru a realiza un studiu de fezabilitate în vederea punerii în aplicare viitoare a acestora. În 2022, guvernul a adoptat o hotărâre ce introduce un temei juridic care îi permite Ministerului de Interne să lanseze o procedură de parteneriat public-privat pentru punerea în aplicare a programelor de dobândire a cetățeniei.

Instituirea unui program de dobândire a cetățeniei prin investiție ar fi contrară recomandărilor formulate în cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor* și în pachetul de extindere din 2021¹³. Programul de dobândire a cetățeniei prin investiție poate fi utilizat pentru a eluda procedura UE de acordare a vizelor de ședere de scurtă durată și evaluarea aprofundată a riscurilor individuale în materie de migrație și securitate pe care le implică această procedură, inclusiv pentru a eluda măsurile de prevenire a spălării banilor și a finanțării terorismului. Acest lucru reprezintă o preocupare majoră pentru UE în contextul acordului de eliminare a vizelor încheiat cu Albania¹⁴. Comisia este de părere că regimul de călătorii fără viză poate fi suspendat în cazul în care se consideră că astfel de programe constituie un risc crescut pentru securitatea internă și politica publică a statelor membre¹⁵.

3. Recomandări pentru Albania

Albania a luat măsuri pentru a da curs majorității recomandărilor anterioare ale Comisiei. Cu toate acestea, țara a luat, de asemenea, măsuri contrare a două recomandări, referitoare la alinierea vizelor și la sistemul de acordare a cetățeniei pentru investitori. Prin urmare, sunt necesare progrese suplimentare și trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- a) alinierea, în mod prioritar, a politicii Albaniei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- b) abținerea de la adoptarea unui program de dobândire a cetățeniei prin investiție și abrogarea temeiului juridic pentru un astfel de program prin modificarea legii privind cetățenia;

¹² Înainte de examinarea de către Parlamentul Albaniei a proiectului de lege privind cetățenia, *Al treilea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor* a reamintit faptul că, în octombrie 2019, Comisia a adresat o scrisoare guvernului albanez, solicitând clarificări în acest sens și alertându-l în ceea ce privește riscurile inerente și posibilele consecințe ale introducerii unui astfel de sistem.

¹³ SWD(2021) 289 final.

¹⁴ Aceste riscuri au fost evidențiate și în Recomandarea Comisiei din 28 martie 2022 referitoare la măsuri imediate în contextul invadării Ucrainei de către Rusia în ceea ce privește sistemele de acordare a cetățeniei pentru investitori și sistemele de acordare a dreptului de ședere pentru investitori [C(2022) 2028]. În plus, într-o rezoluție din 9 martie 2022, Parlamentul European a propus ca programele de dobândire a cetățeniei prin investiție să fie incluse în criteriile de aderare la UE [2021/2026(INL)].

¹⁵ A se vedea, în acest sens, Decizia (UE) 2022/366 a Consiliului din 3 martie 2022 privind suspendarea parțială a aplicării Acordului dintre Uniunea Europeană și Republica Vanuatu privind exonerarea de obligația de a deține viză de scurtă ședere (JO L 69, 4.3.2022, p. 105).

- c) continuarea cooperării cu statele membre cele mai afectate de cererile de azil nefondate depuse de cetățeni albanezi și organizarea unor campanii de informare privind regimul de călătorii fără viză, adaptându-le la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate;
- d) consolidarea în continuare a prevenirii și combaterii corupției, a criminalității organizate, a traficului ilicit, a terorismului și a spălării de bani prin: (i) intensificarea participării Albaniei la EMPACT; (ii) înregistrarea de progrese suplimentare în ceea ce privește stabilirea unui bilanț solid de cazuri de corupție și criminalitate organizată, precum și punerea sub sechestru, confiscarea și recuperarea activelor provenite din săvârșirea unor astfel de infracțiuni; (iii) abordarea tuturor elementelor rămase din planul de acțiune al Grupului de Acțiune Financiară Internațională;
- e) realizarea de progrese suplimentare în ceea ce privește punerea în aplicare a acordului bilateral din cadrul Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest.

II. Bosnia și Herțegovina

1. Migrație, azil și readmisie

1.1. Acțiuni întreprinse în domeniul migrației, azilului și cooperării în materie de readmisie

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Îmbunătățirea coordonării, la toate nivelurile, a capacității de gestionare a frontierelor și de gestionare a migrației, în special prin asigurarea funcționării sistemului de azil și prin asigurarea unei capacități adecvate de primire a migranților; luarea de măsuri necesare pentru semnarea acordului privind statutul cu Frontex.

Bosnia și Herțegovina pune în aplicare o strategie și un plan de acțiune privind gestionarea integrată a frontierelor pentru perioada 2019-2023. O strategie și un plan de acțiune privind migrația și azilul pentru perioada 2021-2025 sunt în curs de adoptare.

Statele membre și Frontex raportează o bună cooperare cu Bosnia și Herțegovina în materie de readmisie și punerea în aplicare satisfăcătoare a acordului de readmisie al UE, astfel cum s-a afirmat și în cadrul reuniunii Comitetului mixt privind readmisia din decembrie 2021. Mai multe state membre (Austria, Croația, Franța, Germania, Italia și Țările de Jos) au raportat o cooperare în domeniul gestionării frontierelor și a migrației, furnizând în acest sens echipamente și asigurând formarea autorităților relevante din Bosnia și Herțegovina. De asemenea, în pofida resurselor limitate, țara pune în aplicare strategia pentru perioada 2020-2023 de reintegrare a persoanelor returnate.

S-au depus eforturi pentru îmbunătățirea coordonării prin intermediul strategiei menționate mai sus, al planului de acțiune privind gestionarea integrată a frontierelor pentru perioada 2019-2023 și al reuniunilor periodice ale unui grup operativ instituit în cadrul Ministerului Securității. Cu toate acestea, rezultatele concrete au fost limitate. Ministerul Securității a continuat să își intensifice eforturile de îmbunătățire a gestionării migrației, iar relațiile cu autoritățile locale s-au îmbunătățit în general. Este nevoie în continuare ca Bosnia și Herțegovina să își asume pe deplin responsabilitatea

în ceea ce privește gestionarea migrației și toate centrele de primire. Ar trebui să existe o repartizare mai echitabilă a sarcinilor între toate entitățile și cantoanele, iar autoritățile de stat ar trebui să își asume integral responsabilitatea gestionării migrației. Finanțarea publică pentru gestionarea migrației este limitată, ceea ce afectează, de asemenea, eficacitatea statului în elaborarea politicilor. Bosnia și Herțegovina rămâne o importantă țară de tranzit pe ruta Balcanilor de Vest în ceea ce privește fluxurile de migrație ilegală și introducerea ilegală de migranți în UE.

Astfel cum s-a raportat în pachetele de extindere din 2021 și 2022, există în continuare obstacole serioase în calea asigurării accesului eficace la procedurile de azil. Legislația în materie de azil trebuie să fie mai bine pusă în aplicare, în special pentru a asigura respectarea sistematică a garanțiilor procedurale pentru solicitanții de azil. Accesul la procedurile de azil ar trebui consolidat pentru a se asigura prelucrarea mai rapidă și eficace a cererilor. În decembrie 2020, Bosnia și Herțegovina a adoptat o foaie de parcurs pentru perioada 2020-2021 privind cooperarea cu Biroul European de Sprijin pentru Azil (în prezent Agenția Uniunii Europene pentru Azil – EUAA) în ceea ce privește consolidarea sistemelor de azil și de primire în conformitate cu sistemul european comun de azil și cu standardele UE. Cooperarea cu EUAA ar trebui continuată și intensificată. Adoptarea și punerea în aplicare a strategiei și a planului de acțiune privind migrația și azilul pentru perioada 2021-2025 ar trebui să contribuie semnificativ la îmbunătățirea politicii în domeniul azilului. Trebuie depuse eforturi suplimentare pentru a se asigura un acces eficient la procedura de azil, proceduri eficiente și cooperarea și coordonarea între agenții.

În 2021, numărul persoanelor care au intrat ilegal în Bosnia și Herțegovina (15 812) a fost comparabil cu cel înregistrat în 2020 și mult mai mic decât în 2018 și 2019¹⁶. În noiembrie 2021, a fost deschis un centru de primire la Lipa, lângă Bihać (cantonul Una-Sana), cu capacitatea de a găzdui 1 500 de persoane. Până la sfârșitul anului 2021, erau ocupate aproximativ o treime din locurile disponibile în sistemul național de primire (2 162 din 6 050). Capacitatea de cazare a rămas concentrată în cantoanele Una-Sana și Sarajevo, fără a exista o repartizare echitabilă între entități și cantoane.

Bosnia și Herțegovina nu a semnat încă acordul privind statutul cu UE, care i-ar permite Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă să își trimită corpul permanent la frontiera țării cu UE, pentru a desfășura activități operative împreună cu poliția de frontieră.

b) Asigurarea alinierii în continuare a politicii Bosniei și Herțegovinei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.

Bosnia și Herțegovina nu a luat măsuri în 2021 pentru a alinia în continuare politica țării în materie de vize la cea a UE. Resortisanții mai multor țări terțe, printre care Azerbaidjan, Bahrain, China, Kuweit, Oman, Qatar, Rusia și Turcia sunt exonerati de obligația de a deține viză pentru a călători în această țară. Cetățenii tuturor acestor țări trebuie să obțină o viză valabilă pentru a intra în UE. Ar trebui evitată orice abatere suplimentară de la lista UE a țărilor care au nevoie de viză. Bosnia și Herțegovina ar trebui să înregistreze progrese în alinierea politicii sale la lista UE, în special în ceea ce privește țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE. Aceasta va fi o temă importantă a dialogului continuu dintre UE și Bosnia și Herțegovina. În

¹⁶ Deși nu sunt disponibile încă datele oficiale pentru 2022, există semnale că, în primele șase luni ale anului 2022, s-a înregistrat o creștere a numărului de persoane care au intrat ilegal în Bosnia și Herțegovina.

contextul mecanismului de suspendare a vizelor și în conformitate cu articolul 8 din Regulamentul privind vizele, Comisia va monitoriza și va evalua în permanență acțiunile Bosniei și Herțegovinei în direcția alinierii vizelor la nivelul UE.

1.2. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

În 2021, 2 695 de cereri de protecție internațională au fost depuse de cetățeni din Bosnia și Herțegovina în statele membre, cu 78 % mai multe decât în 2020 (1 510). Rata de recunoaștere a cererilor de azil a crescut de la 4 % în 2020 la 5 % în 2021.

În 2021, statele membre au raportat 17 cazuri de trecere neautorizată a frontierei de către cetățeni din Bosnia și Herțegovina la frontierele externe ale UE, ceea ce reprezintă o creștere cu 42 % față de 2020 (12). În 2021, numărul cetățenilor din Bosnia și Herțegovina care s-a dovedit că se aflau în situație de ședere ilegală în statele membre a crescut cu 17 %, 4 200 de cazuri de ședere ilegală în 2021 față de 3 595 în 2020. Numărul de cazuri de refuz al intrării a scăzut cu 39 %, de la 8 145 de cazuri în 2020 la 4 995 în 2021.

Atât numărul deciziilor de returnare emise pentru cetățeni din Bosnia și Herțegovina (2 740 în 2021 comparativ cu 2 710 în 2020, o scădere de 1 %), cât și numărul persoanelor returnate efectiv (900 în 2021 comparativ cu 1 010 în 2020, o scădere de 11 %) au rămas relativ stabile în 2021 comparativ cu 2020.

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

Astfel cum s-a raportat în pachetul de extindere din 2021, lipsa angajamentului actorilor politici față de reformele în domeniul justiției și funcționarea defectuoasă a sistemului judiciar continuă să submineze exercitarea drepturilor de către cetățeni și lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Indicatorii în materie de corupție rămân ridicați, această problemă afectând viața de zi cu zi a cetățenilor și a investitorilor străini. Bilanțul în ceea ce privește prevenirea și reprimarea corupției (inclusiv la nivel înalt) rămâne nesemnificativ, din cauza ineficienței operaționale și a ingerințelor politice. Lipsa unui sistem eficient de declarare a averii de către judecători și procurori constituie o sursă de preocupare majoră

În domeniul ordinii publice și al securității, conflictele de competențe și lipsa de cooperare afectează eficiența agențiilor de asigurare a respectării legii. Profesionalismul și responsabilitatea acestora din urmă trebuie îmbunătățite. Nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește asigurarea unor numiri și promovări transparente, bazate pe merite, fără ingerințe politice.

Legislația privind drogurile, traficul de persoane și criminalitatea cibernetică necesită îmbunătățiri semnificative. Bosnia și Herțegovina trebuie să creeze un punct focal privind armele de foc și să armonizeze codurile penale cu Protocolul ONU privind armele de foc. Mecanismele juridice de înghețare, gestionare și confiscare a activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni nu sunt suficient de eficace. Această țară ar trebui să intensifice lupta împotriva rețelelor transnaționale de criminalitate organizată în colaborare cu Europol și prin creșterea participării sale la activitățile EMPACT.

Legislația privind combaterea terorismului este în mare măsură aliniată la acquis-ul UE și la dreptul internațional relevant. Cu toate acestea, perioada de aplicare a strategiei și a unui plan-cadru de

acțiune pentru prevenirea și combaterea terorismului s-a încheiat în 2020. O strategie de continuare pentru perioada 2021-2026 este în curs de elaborare, dar nu a fost încă adoptată.

În general, statele membre raportează o bună cooperare cu Bosnia și Herțegovina în domeniul securității. În 2021, Bosnia și Herțegovina s-a angajat în activități comune cu mai multe state membre, inclusiv Cehia, Germania, Letonia, Țările de Jos și Suedia.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Continuarea progreselor înregistrate în combaterea corupției, inclusiv la nivel înalt, prin adoptarea și punerea în aplicare a unei legislații eficiente privind conflictele de interese, achizițiile publice și protecția avertizorilor de integritate, precum și prin asigurarea funcționării și coordonării eficiente a organismelor anticorupție.

Recomandarea nu a fost pusă în aplicare în 2021¹⁷. Au fost elaborate proiecte de lege privind conflictele de interese și achizițiile publice, în conformitate cu standardele internaționale și cu cele mai bune practici europene, dar niciunul nu a fost adoptat în 2021. Nu a fost elaborat încă un proiect de lege privind protecția avertizorilor de integritate, în conformitate cu acquis-ul UE.

Funcționarea și coordonarea organismelor de prevenire a corupției între ele și cu Agenția pentru prevenirea corupției și coordonarea luptei împotriva corupției (APIK) au continuat să fie ineficiente. Independența organismelor de prevenire a corupției înființate la nivel de entități și cantoane trebuie să fie consolidată semnificativ. Astfel cum s-a raportat în pachetul de extindere din 2021, biroul anticorupție din cantonul Sarajevo a continuat să înregistreze progrese satisfăcătoare, identificând, de asemenea, riscurile de corupție și monitorizând achizițiile publice, și rămâne un exemplu de urmat în rândul organismelor cantonale. În mai 2021, cantonul Tuzla a adoptat norme pentru înființarea unui birou anticorupție, iar în decembrie 2021 o lege privind raportarea și verificarea declarațiilor de avere ale funcționarilor publici, după modelul cantonului Sarajevo. Coordonarea la nivel național este în continuare inexistentă.

b) Consolidarea eforturilor de combatere a criminalității organizate, în special prin asigurarea unei cooperări eficiente între organismele de asigurare a respectării legii și cu parchetele, precum și prin stabilirea unui bilanț de investigații proactive, puneri sub acuzare confirmate, urmăriri penale și condamnări definitive în cazuri de criminalitate organizată.

Această recomandare nu a fost pusă în aplicare. Astfel cum s-a raportat în pachetul de extindere din 2021, cooperarea limitată a autorităților de asigurare a respectării legii cu parchetele și lipsa unor controale eficiente ale procurorilor asupra poliției au continuat să afecteze grav eficacitatea investigațiilor. Există în continuare deficiențe sistemice cu privire la cooperarea operativă a autorităților de asigurare a respectării legii și un schimb foarte limitat de informații. În puținele cazuri de corupție la nivel înalt raportate s-au observat în continuare măsuri judiciare selective, erori juridice, neglijență, utilizare abuzivă a procedurilor, presiuni politice, hotărâri judecătorești discutabile și atacuri verbale asupra organelor de urmărire penală.

¹⁷ Modificările aduse legii privind achizițiile publice au fost adoptate în cele din urmă în august 2022.

c) *Înființarea unui punct de contact Europol și continuarea progreselor în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest*

Această recomandare nu a fost pusă în aplicare. Astfel cum s-a raportat în pachetul de extindere din 2021, deși autoritățile au luat unele măsuri pregătitoare, nu există o cooperare operativă cu Europol. Acordul din martie 2017 privind cooperarea operativă și strategică cu Europol nu a fost încă pus în aplicare, întrucât punctul de contact Europol nu a fost pe deplin instituit. Autoritățile din Bosnia și Herțegovina au numit recent un ofițer de legătură la Haga, dar funcționarul nu poate fi detașat la sediul Europol atât timp cât punctul de contact național din Sarajevo nu este operațional. Cooperarea țării cu Europol rămâne limitată. Schimbul de informații are loc în continuare prin intermediul unei unități din cadrul Direcției pentru coordonarea organismelor polițienești din Bosnia și Herțegovina, al cărei mandat a expirat și cu care entitatea *Republika Srpska* a suspendat cooperarea operativă.

În septembrie 2021, cel de al treilea raport privind punerea în aplicare de către Bosnia și Herțegovina a acordului din 2019 din cadrul Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest din 2018 a arătat doar progrese limitate. Între UE și Bosnia și Herțegovina au loc periodic discuții în materie de politici privind combaterea terorismului. Capacitatea și eficacitatea grupului operativ de combatere a terorismului și a secției de combatere a terorismului din cadrul parchetului trebuie să fie consolidate semnificativ. Bosnia și Herțegovina lucrează la adoptarea unei strategii naționale de combatere a terorismului și de prevenire a extremismului violent. Țara nu a adoptat încă o nouă legislație privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, în conformitate cu standardele internaționale și cu acquis-ul UE.

3. Recomandări pentru Bosnia și Herțegovina

Bosnia și Herțegovina trebuie să depună eforturi suplimentare în lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, precum și în domeniul gestionării migrației și al azilului. În special, trebuie avute în vedere în continuare următoarele aspecte:

- a) alinierea, în mod prioritar, a politicii Bosniei și Herțegovinei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special a țărilor terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- b) continuarea eforturilor de asigurare a coordonării eficace în ceea ce privește gestionarea frontierelor și a migrației, inclusiv distribuirea echitabilă a capacității de primire între toate entitățile și cantoanele, garantarea unui acces mai eficient la procedurile de azil și adoptarea și punerea în aplicare a unei strategii și a unui plan de acțiune privind migrația;
- c) semnarea și ratificarea acordului cu UE privind statutul Frontex;
- d) operaționalizarea punctului de contact național comun cu Europol;
- e) adoptarea și punerea în aplicare a strategiei naționale de prevenire și combatere a terorismului și a extremismului violent și continuarea punerii în aplicare a acordului bilateral din cadrul Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest;
- f) înregistrarea de progrese în combaterea corupției și a criminalității organizate, inclusiv la nivel înalt, prin: adoptarea și punerea în aplicare a unei legislații eficiente privind conflictele de interese, punerea în aplicare a noii legi privind achizițiile publice, protejarea avertizorilor de integritate și asigurarea funcționării și coordonării eficace a organismelor anticorupție;

- g) înființarea sau desemnarea unui birou de recuperare a activelor responsabil cu identificarea și urmărirea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni, pentru a consolida cooperarea cu statele membre;
- h) adoptarea unei evaluări a riscurilor și a unei legislații naționale actualizate privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, în conformitate cu standardele internaționale și cu acquis-ul UE.

III. Muntenegru

1. Migrație, azil și readmisie

1.1. Acțiuni întreprinse în domeniul migrației, azilului și cooperării în materie de readmisie

În 2021, Muntenegru a continuat să își sporească capacitatea în domeniul gestionării frontierelor și al azilului și să pună în aplicare strategiile relevante. Strategia privind migrația și reintegrarea persoanelor returnate pentru perioada 2021-2025 a fost adoptată în septembrie 2021. În iunie 2022, Muntenegru s-a alăturat Rețelei europene de migrație, o rețea a UE de experți în materie de migrație și azil, în calitate de membru observator fără drept de vot.

În decembrie 2021, Muntenegru a semnat o foaie de parcurs pentru cooperarea cu Biroul European de Sprijin pentru Azil (în prezent Agenția Uniunii Europene pentru Azil), care vizează consolidarea sistemului de azil din Muntenegru, inclusiv procedura de determinare a statutului, condițiile de primire și dezvoltarea planificării de contingență.

Cooperarea constructivă cu Frontex în temeiul acordului privind statutul încheiat de Muntenegru cu UE a continuat să dea rezultate și să consolideze capacitatea poliției de frontieră din Muntenegru.

Statele membre au raportat, de asemenea, o bună cooperare cu Muntenegru în ceea ce privește gestionarea migrației și a frontierelor (în special Germania, Franța, Croația și Țările de Jos), returnările și punerea în aplicare a acordului de readmisie al UE, astfel cum s-a afirmat și în cadrul reuniunii Comitetului mixt privind readmisia din noiembrie 2021.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.

În 2021, Muntenegru nu a considerat necesar să organizeze campanii de informare din cauza restricțiilor de călătorie persistente aferente pandemiei de COVID-19.

b) Asigurarea alinierii în continuare a politicii Muntenegrului în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.

Muntenegru nu a luat nicio măsură pentru a-și alinia politica în domeniul vizelor la lista UE a țărilor care au nevoie de viză. Dimpotrivă, în 2021 și la începutul anului 2022, Muntenegru s-a îndepărtat și mai mult de politica recomandată.

Resortisanții mai multor țări terțe, printre care Armenia, Kazahstan, Rusia, Azerbaidjan, Belarus, Cuba, Ecuador, Turcia, Qatar și Kosovo sunt exonerati de obligația de a deține viză pentru a călători înspre Muntenegru. Această exonerare se aplică sezonier pentru cetățenii din unele din aceste țări și pe tot parcursul anului pentru cei din celelalte țări.

În martie 2021, Muntenegru a extins exonerarea de obligația de a deține viză pentru cetățenii străini care dețin un permis valabil de ședere în Emiratele Arabe Unite (EAU). Această extindere nu este în conformitate cu politica UE în domeniul vizelor și a generat abuzuri, deoarece unii resortisanți străini care dețin un permis de ședere în EAU nu s-au întors în EAU, ci s-au sustras cu intenția probabilă de a intra în UE.

La 26 mai 2022, Muntenegru a adoptat o hotărâre de exonerare temporară de obligația de a deține viză pentru cetățenii saudiți în perioada 1 iunie-30 septembrie 2022, cu scopul de a crește numărul de turiști care vin din Rusia și Ucraina.

Ar trebui evitată orice abatere suplimentară de la lista UE a țărilor care au nevoie de viză. Muntenegru ar trebui să înregistreze progrese în alinierea politicii sale la lista UE, în special în ceea ce privește țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate. Aceasta va fi o temă importantă a dialogului continuu dintre UE și Muntenegru. În contextul mecanismului de suspendare a vizelor și în conformitate cu articolul 8 din Regulamentul privind vizele, Comisia va monitoriza și va evalua în permanență acțiunile Muntenegrului în direcția alinierii vizelor la nivelul UE.

1.2. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

Numărul cererilor de protecție internațională depuse în statele membre de către cetățenii muntenegreni a crescut cu 65 % între 2020 și 2021, fiind depuse 420 de cereri în 2021 față de 255 în 2020. Rata de recunoaștere a cererilor de azil a crescut de la 2 % în 2020 la 5 % în 2021.

În 2021, statele membre au raportat două cazuri de trecere neautorizată a frontierei de către cetățeni muntenegreni, după doi ani în care nu au fost raportate astfel de cazuri. Numărul cetățenilor muntenegreni care s-a dovedit că se aflau în situație de ședere ilegală în 2021 a crescut cu 10 % (de la 925 în 2020 la 1 020 în 2021). În 2021, numărul de cazuri de refuz al intrării cetățenilor muntenegreni în statele membre a fost de 515, cu 6 % mai mare decât în 2020 (485).

Numărul deciziilor de returnare emise pentru cetățenii muntenegreni a scăzut cu 1 % (490 în 2021 față de 495 în 2020), în timp ce numărul persoanelor returnate efectiv a scăzut cu 12 % (260 în 2021 față de 295 în 2020).

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

În 2021, Muntenegru a continuat să ia măsuri de combatere a criminalității organizate (inclusiv a traficului de persoane) și a terorismului. În decembrie 2021, guvernul a adoptat Strategia pentru perioada 2022-2025 privind prevenirea și combaterea terorismului, a spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și planul de acțiune pentru perioada 2022-2023.

În general, statele membre raportează o bună cooperare cu Muntenegru în domeniul securității. În 2021, Muntenegru a continuat să coopereze bilateral cu mai multe state membre în domeniul ordinii

publice și al securității, inclusiv cu Germania și Suedia. De asemenea, Muntenegru a continuat să coopereze cu Europol și Eurojust. În plus, poliția muntenegreană a continuat să facă schimb de informații cu Interpol pentru identificarea grupurilor teroriste active și pentru a contribui la combaterea amenințărilor teroriste.

Cooperarea cu Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT) rămâne în urmă. Muntenegru ar trebui să ia măsuri în vederea reînnoirii cooperării tehnice cu agenția, pentru a îmbunătăți cooperarea în ceea ce privește informarea în materie de droguri, și să inițieze discuții privind semnarea unui acord de lucru.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Consolidarea bilanțului în materie de condamnări definitive și de confiscare a activelor.

Actualul sistem de informații judiciare (PRIS) ar trebui îmbunătățit prin punerea în aplicare a programului de dezvoltare a TIC în domeniul judiciar pentru perioada 2021-2023. Programul urmărește să asigure digitalizarea deplină și prezentarea de evidențe complete ale tuturor hotărârilor judecătorești definitive și să facă posibilă generarea de statistici exacte și fiabile. Se preconizează că sistemul va fi pe deplin pus în aplicare în toate instanțele până la jumătatea anului 2023.

Muntenegru continuă să își consolideze bilanțul de investigații, urmăriri penale și condamnări definitive în cazuri de corupție la nivel înalt, dar acesta poate fi îmbunătățit în continuare.

În 2021, Parchetul Specializat a deschis 15 anchete pentru infracțiuni de corupție la nivel înalt împotriva a 70 de persoane fizice și 19 entități juridice (față de opt anchete împotriva a 35 de persoane fizice și opt entități juridice în 2020).

Muntenegru trebuie să își îmbunătățească substanțial abordarea juridică și bilanțul de investigații financiare și în materie de confiscare a activelor pentru infracțiuni de corupție la nivel înalt. În 2021, au fost înghețate temporar active în trei cazuri. S-au înregistrat unele progrese inițiale în ceea ce privește confiscarea extinsă în cazuri de corupție, cu un singur caz de confiscare definitivă, și există o mai bună înțelegere a importanței inițierii unor investigații financiare paralele.

Este nevoie în continuare de o politică de sancțiuni mai disuasivă și mai coerentă pentru a îmbunătăți răspunsul justiției penale în cazurile de corupție și corupție la nivel înalt. Acordurile de recunoaștere a vinovăției trebuie să fie utilizate cu maximă prudență, în scopurile corecte, și cu instituirea tuturor garanțiilor necesare.

Bilanțul în materie de prevenire a corupției a continuat să se îmbunătățească. Atât Agenția pentru Prevenirea Corupției, cât și Consiliul acesteia au adoptat o abordare proactivă și și-au intensificat activitățile de informare a publicului, a mass-mediei și a societății civile.

S-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește numărul de declarații de avere verificate și aplicarea de către agenție a unor proceduri de verificare aprofundată. În 2021, au fost inițiate de două ori mai multe proceduri administrative și proceduri referitoare la neglijența în serviciu comparativ cu 2020. În pofida abordării proactive a agenției în ceea ce privește investigarea și sancționarea încălcărilor legii privind prevenirea corupției în declarațiile de avere și care pun în pericol interesul public, există în continuare un număr mare de cazuri nesoluționate din anii precedenți, în special cazuri de mare notorietate.

În ceea ce privește lupta împotriva criminalității organizate, Muntenegru a continuat să sporească eficacitatea anchetelor penale. Măsurile speciale de investigare sunt din nou utilizate la capacitate maximă. Modificările legislative au introdus garanții împotriva influenței politice în numirea sau demiterea directorului poliției. De asemenea, a fost creat un registru al beneficiarilor reali. Cadrul administrativ pentru armele de foc a fost îmbunătățit. În ceea ce privește traficul de persoane, mai multe cauze erau pendinte în instanță și s-au pronunțat mai multe condamnări definitive.

Au fost arestate câteva personaje-cheie ale grupurilor infracționale organizate și au fost anunțate capturi record de droguri. A fost constituită prima echipă comună de anchetă, iar numărul condamnărilor definitive în cazurile de criminalitate organizată este în creștere.

Cu toate acestea, țara trebuie să își îmbunătățească bilanțul de hotărâri judecătorești privind contrabanda cu tutun și spălarea banilor, utilizarea investigațiilor financiare și capacitatea de confiscare a produselor provenite din săvârșirea de infracțiuni. Muntenegru trebuie în continuare să rezolve anumite deficiențe sistemice orizontale din sistemul său de justiție penală, inclusiv modul în care sunt soluționate cauzele de criminalitate organizată în instanțe. Acest lucru va necesita o politică sancționatorie mai disuasivă și revizuirea utilizării acordurilor de recunoaștere a vinovăției în cazurile de criminalitate organizată și infracțiuni grave.

b) Consolidarea capacității de urmărire penală și de judecare a cazurilor de spălare de bani.

În ceea ce privește combaterea spălării banilor, Muntenegru nu și-a aliniat încă legislația la cea de-a cincea directivă a UE privind combaterea spălării banilor¹⁸ și nu a soluționat unele probleme de punere în aplicare referitoare la beneficiarii reali și la supraveghere. Legislația privind jocurile de noroc nu a fost încă aliniată la acquis-ul UE și la standardele internaționale. Legislația actuală prezintă lacune substanțiale și sporește riscul de spălare a banilor și de finanțare a terorismului în acest domeniu cu grad ridicat de risc, prin faptul că nu există suficiente garanții juridice împotriva influenței criminalității organizate asupra structurii de proprietate a întreprinderilor de jocuri de noroc.

În februarie 2022 a fost creat un registru al beneficiarilor reali, care oferă autorităților informații privind persoanele fizice care dețin sau controlează efectiv acțiunile întreprinderilor sau organizațiilor înregistrate în Muntenegru. Banca Centrală a Muntenegrului are un registru central al conturilor rezidenților, dar nu și un registru al conturilor nerezidenților, care este un instrument esențial pentru investigațiile referitoare la nerezidenți. Problema registrului funciar incomplet nu a fost rezolvată, iar acest lucru afectează eficiența investigațiilor financiare și a confiscărilor de active.

Bilanțul inițial de investigații privind spălarea banilor a continuat să se îmbunătățească, dar numărul de cazuri rămâne limitat. În 2021, au fost pronunțate două hotărâri judecătorești împotriva a trei persoane fizice, toate bazate pe acorduri de recunoaștere a vinovăției.

c) Obținerea unor rezultate mai bune ca răspuns la criminalitatea organizată, inclusiv prin abordarea utilizării frecvente a acordurilor de recunoaștere a vinovăției.

¹⁸ Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei, JO L 141, 5.6.2015, p. 73.

În cazurile de criminalitate organizată, numărul hotărârilor judecătorești și al condamnărilor a continuat să crească în 2021, reflectând creșterea constantă a numărului de anchete în ultimii 2 ani.

Ministerul Justiției a primit sprijin din partea Biroului de programe al Consiliului Europei din Podgorița în analiza modului în care sunt aplicate acordurile de recunoaștere a vinovăției, stabilind recomandări pentru posibile modificări necesare ale legii. Acestea vor fi utilizate de grupul de lucru înființat de minister pentru a pregăti o propunere de modificare a Codului de procedură penală.

d) Continuarea progreselor înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest.

Munte negru a continuat punerea în aplicare a acordului bilateral din cadrul Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest. În iunie 2021, Consiliul Național de Securitate a înființat un birou pentru coordonarea operațională a instituțiilor care alcătuiesc sectorul informațiilor de securitate. De asemenea, această țară a adoptat o decizie de numire a unui coordonator național și a membrilor echipei interdepartamentale naționale pentru eliminarea extremismului violent, a terorismului, a spălării banilor și a finanțării terorismului.

În aprilie 2021, Munte negru a adoptat regulamente de punere în aplicare a legii privind desemnarea și protecția infrastructurilor critice. În decembrie 2021, a fost adoptată noua strategie pentru prevenirea și combaterea terorismului, a spălării banilor și a finanțării terorismului. În aceeași lună, guvernul a propus o lege privind prelucrarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR) din transportul aerian, cu scopul de a preveni și detecta infracțiunile de terorism și infracțiunile grave. Aceasta reglementează pentru prima dată sistemul PNR din Munte negru.

Munte negru a continuat să coopereze cu Europol, iar unitatea de combatere a terorismului continuă să facă schimb de informații cu statele membre, cu alte țări din Balcanii de Vest și cu alte țări terțe care sunt parteneri operaționali ai Europol prin intermediul aplicației de rețea pentru schimbul securizat de informații (SIENA).

e) Eliminarea treptată completă, cât mai curând posibil, a programului de dobândire a cetățeniei prin investiție.

Munte negru nu a eliminat încă programul de dobândire a cetățeniei prin investiție, în pofida deciziei anunțate anterior de a-l încheia în 2021. Dimpotrivă, în decembrie 2021, guvernul munte negrean a decis să prelungească programul până la sfârșitul anului 2022.

În 2021, Munte negru a primit 241 de cereri pentru 807 persoane. 264 de pașapoarte munte negrene au fost eliberate pe această bază până în decembrie 2021.

Comisia regretă decizia de a prelungi programul de dobândire a cetățeniei pentru investiție și îndeamnă în continuare Munte negrul să îl elimine cât mai curând posibil. Decizia de prelungire a programului reprezintă o preocupare majoră pentru UE în contextul acordului de eliminare a vizelor încheiat cu Munte negru¹⁹. Comisia va continua să monitorizeze programul atât timp cât acesta este operațional și încă sunt prelucrate cereri. Această monitorizare este necesară deoarece programele de

¹⁹ Aceste riscuri au fost evidențiate și în Recomandarea Comisiei din 28 martie 2022 referitoare la măsuri imediate în contextul invadării Ucrainei de către Rusia în ceea ce privește sistemele de acordare a cetățeniei pentru investitori și sistemele de acordare a dreptului de ședere pentru investitori [C(2022) 2028]. În plus, într-o rezoluție din 9 martie 2022, Parlamentul European a propus ca programele de dobândire a cetățeniei prin investiție să fie incluse în criteriile de aderare la UE [2021/2026(INL)].

dobândire a cetățeniei prin investiție pot fi utilizate pentru a eluda procedura UE de acordare a vizelor de ședere de scurtă durată și evaluarea aprofundată a riscurilor individuale în materie de migrație și securitate pe care le implică această procedură. Comisia este de părere că regimul de călătorii fără viză poate fi suspendat în cazul în care se consideră că astfel de programe constituie un risc crescut pentru securitatea internă și politica publică a statelor membre²⁰.

3. Recomandări pentru Muntenegru

Muntenegru a luat măsuri pentru a da curs unora dintre recomandările anterioare ale Comisiei, în special în ceea ce privește combaterea spălării banilor, a terorismului, a corupției și a criminalității organizate. Cu toate acestea, Muntenegru a luat, de asemenea, măsuri contrare recomandărilor în ceea ce privește politica sa în domeniul vizelor și programul de dobândire a cetățeniei prin investiție. Este necesar să se depună eforturi suplimentare în domeniul afacerilor interne și să se abordeze următoarele aspecte:

- a) alinierea, în mod prioritar, a politicii Muntenegrului în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- b) eliminarea fără întârziere a programului de dobândire a cetățeniei prin investiție;
- c) adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate;
- d) înregistrarea în continuare de progrese în prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a terorismului prin: (i) intensificarea participării Muntenegrului la EMPACT; (ii) înregistrarea de progrese suplimentare în ceea ce privește stabilirea unui bilanț solid de cazuri de corupție și criminalitate organizată, precum și punerea sub sechestru, confiscarea și recuperarea activelor provenite din săvârșirea unor astfel de infracțiuni; (iii) consolidarea capacității de urmărire penală și de soluționare a cazurilor de spălare de bani și adoptarea unei noi legi privind prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului; și (iv) avansarea în continuare în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest;
- e) luarea măsurilor necesare pentru reînnoirea cooperării tehnice cu Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie.

IV. Macedonia de Nord

1. Migrație, azil și readmisie

1.1. Acțiuni întreprinse în domeniul migrației, azilului și cooperării în materie de readmisie

²⁰ A se vedea, în acest sens, Decizia (UE) 2022/366 a Consiliului din 3 martie 2022 privind suspendarea parțială a aplicării Acordului dintre Uniunea Europeană și Republica Vanuatu privind exonerarea de obligația de a deține viză de scurtă ședere (JO L 69, 4.3.2022, p. 105).

În 2021, Macedonia de Nord a continuat să ia măsuri cu privire la gestionarea frontierelor și a migrației și la azil, inclusiv îmbunătățirea condițiilor de primire a solicitanților de azil.

Statele membre au raportat o bună cooperare în ceea ce privește gestionarea frontierelor, migrația și azilul. În special, Macedonia de Nord a continuat cooperarea bilaterală cu statele membre, inclusiv cu Germania, Franța, Croația, Țările de Jos și Polonia. Statele membre raportează, de asemenea, o foarte bună cooperare cu Macedonia de Nord în ceea ce privește returnările și readmisiile, astfel cum s-a afirmat și în cadrul reuniunii Comitetului mixt privind readmisia din iunie 2022. Cooperarea cu Agenția Uniunii Europene pentru Azil a continuat, în conformitate cu foaia de parcurs convenită pentru consolidarea capacității în materie de azil și primire. Și cooperarea cu Frontex a continuat.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) *Îmbunătățirea în continuare a înregistrării migranților într-un mod mai sistematic; adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.*

Macedonia de Nord a continuat să ia măsuri pentru a aborda provocările legate de migrație și a îmbunătăți înregistrarea migranților. Macedonia de Nord a continuat să dezvolte sisteme naționale de înregistrare a migranților și să asigure o mai bună identificare și înregistrare a fluxurilor migratorii mixte. Acordul de readmisie al UE este pus în aplicare în mod satisfăcător.

A fost asigurat în continuare accesul la procedura de azil. Cu toate acestea, întreaga procedură de azil poate dura mai mulți ani, iar acest lucru nu este eficient și sporește riscurile de deplasări ulterioare. Macedonia de Nord trebuie să abordeze, printre altele, evaluările credibilității, motivarea juridică a deciziilor și evaluarea individuală a situației personale a solicitanților, evaluând în mod corect informațiile relevante și actualizate privind țara de origine și acordând prioritate cazurilor în mod vădit întemeiate. Deși este garantată prin lege, nu a fost pusă în aplicare nicio procedură favorabilă pentru persoanele cu nevoi speciale. Procedura de azil nu este încă pusă în aplicare în conformitate cu acquis-ul UE. În municipalitatea Gazi Baba, persoanele reținute pentru deplasări ilegale continuă să fie luate în custodie publică în mod arbitrar în centrul de primire pentru străini, pentru a se asigura faptul că acestea depun mărturie în instanță, în calitate de martori, împotriva persoanelor care introduc ilegal migranți. Această practică nu respectă însă standardele internaționale. În continuare nu există controale judiciare eficace privind practicile de luare în custodie publică, iar migranții reținuți nu beneficiază de consiliere și asistență juridică pentru a avea acces efectiv la justiție și la căi de atac.

b) *Asigurarea alinierii în continuare a politicii Macedoniei de Nord în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.*

Macedonia de Nord nu a luat măsuri în 2021 pentru a alinia în continuare politica țării în materie de vize la cea a UE. Cetățenii mai multor țări terțe, care au nevoie de viză pentru a călători înspre UE, sunt scutiți de obligația de a deține o viză pentru a intra în Macedonia de Nord; printre acestea se numără Azerbaidjan, Botswana, Cuba, El Salvador și Turcia, a: Ar trebui evitată orice abatere suplimentară de la lista UE a țărilor care au nevoie de viză. Macedonia de Nord ar trebui să

înregistreze progrese în alinierea politicii sale la lista UE, în special în ceea ce privește țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE. Aceasta va fi o temă importantă a dialogului continuu dintre UE și Macedonia de Nord. În contextul mecanismului de suspendare a vizelor și în conformitate cu articolul 8 din Regulamentul privind vizele, Comisia va monitoriza și va evalua în permanență acțiunile Macedoniei de Nord în direcția alinierii vizelor la nivelul UE.

1.2. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

În 2021, numărul cererilor de protecție internațională depuse în statele membre de către cetățeni nord macedoneni a crescut de aproape patru ori (o creștere de 293 %), fiind depuse 5 345 de cereri în 2021 față de 1 360 în 2020. Rata de recunoaștere a cererilor de azil a scăzut ușor de la 1,8 % în 2020 la 1,2 % în 2021.

În 2021, la nivelul UE au fost raportate 12 cazuri de trecere neautorizată a frontierei de către cetățeni nord macedoneni, în comparație cu 18 în 2020. În 2021, numărul cetățenilor nord macedoneni care s-a dovedit că se aflau în situație de ședere ilegală a rămas relativ stabil comparativ cu anul precedent, 6 305 cazuri de ședere ilegală în 2021, comparativ cu 6 270 în 2020 (o creștere de mai puțin de 1 %). Numărul de cazuri de refuz al intrării a crescut cu 20 %, de la 2 415 cazuri în 2020 la 2 905 în 2021.

Anul trecut s-a observat o tendință de scădere a numărului de: (i) decizii de returnare emise pentru cetățeni nord macedoneni (2 200 în 2021 comparativ cu 2 360 în 2020, o scădere de 7 %); și de (ii) persoane returnate efectiv (1 040 în 2021 comparativ cu 1 510 în 2020, o scădere de 31 %). Cu toate acestea, statele membre raportează o bună cooperare în materie de returnare și readmisie.

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

Macedonia de Nord a continuat să ia măsuri pentru lupta împotriva criminalității organizate (inclusiv a traficului de droguri și a traficului de persoane), în domeniul combaterii corupției și a spălării banilor. De asemenea, această țară a continuat lupta împotriva terorismului și a finanțării terorismului și pentru prevenirea radicalizării, ca urmare a punerii în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest.

În general, statele membre, Europol și Eurojust raportează o bună cooperare cu Macedonia de Nord în domeniul securității. În 2021, Macedonia de Nord a continuat cooperarea bilaterală cu statele membre, inclusiv cu Cehia, Germania, Franța și Țările de Jos.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos

a) Îmbunătățirea bilanțului de condamnări definitive în cazurile de corupție la nivel înalt, inclusiv prin confiscarea mai multor active provenite din săvârșirea de infracțiuni.

Macedonia de Nord a continuat punerea în aplicare a reformelor în domeniul luptei împotriva corupției, inclusiv la nivel înalt. În cadrul procedurilor penale, ar trebui confiscate mai multe active provenite din săvârșirea de infracțiuni: în 2021, au existat doar patru cazuri de confiscare a bunurilor. Confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni ar trebui să devină o prioritate strategică în lupta împotriva criminalității organizate, a terorismului și a corupției la nivel înalt din această țară.

b) Consolidarea în continuare a bilanțului de investigații, urmăriri penale și condamnări pentru criminalitate organizată și spălare de bani.

Macedonia de Nord a înregistrat progrese în ceea ce privește consolidarea bilanțului său de investigații, urmăriri penale și condamnări pentru criminalitate organizată și spălare de bani. În ceea ce privește spălarea banilor, în 2021 au fost puse sub acuzare nouă persoane, au fost pronunțate sentințe în primă instanță pentru șapte persoane și în a doua instanță pentru două persoane. În ceea ce privește criminalitatea organizată, în 2021 au fost declanșate 17 anchete împotriva a 119 persoane. De asemenea, 55 de persoane au fost puse sub acuzare. Au fost efectuate investigații financiare în trei cazuri. Activele provenite din săvârșirea de infracțiuni nu sunt confiscate suficient (doar 10 cazuri în care s-au pronunțat hotărâri în primă instanță de confiscare a activelor, majoritatea de mică valoare, de exemplu autoturisme, bani și telefoane mobile).

În ceea ce privește combaterea spălării banilor, Macedonia de Nord a adoptat o nouă evaluare națională a riscurilor în iunie 2021, precum și un plan de acțiune care urmează să fie pus în aplicare până în 2024. De asemenea, a fost creat un registru al proprietății efective, dar nu a fost încă creat un registru cuprinzător al conturilor bancare.

c) Creșterea participării la investigații și urmăriri penale coordonate sau comune cu țările din regiune și cu statele membre.

Macedonia de Nord și-a intensificat cooperarea strategică și operativă cu partenerii internaționali prin participarea la proiecte comune cu Interpol, Europol, SELEC, CEPOL, Frontex și OSCE. În cadrul EMPACT, această țară a participat, de asemenea, la mai multe operațiuni bilaterale și multilaterale (zile de acțiune comună) și la alte activități de intensificare a schimbului de informații operaționale cu Interpol, Europol, SELEC și statele membre.

A continuat să dezvolte un plan național de reintegrare, resocializare și reabilitare a luptătorilor teroriști străini care se întorc și a familiilor acestora. Cu toate acestea, sunt necesare progrese suplimentare pentru adoptarea unei abordări unice și cuprinzătoare a acestei chestiuni.

d) Utilizarea la capacitate maximă a Centrului național de coordonare pentru lupta împotriva crimei organizate.

Centrul național de coordonare pentru lupta împotriva crimei organizate și infracțiunilor grave este operațional, dar trebuie să își îmbunătățească capacitatea operațională, deoarece nu toate autoritățile au detașat membri în cadrul centrului, fapt care îi limitează eficiența. Acesta a contribuit la furnizarea de date și la facilitarea schimbului de informații între instituțiile participante, sprijinind astfel eforturile acestora de combatere a crimei organizate și a infracțiunilor grave.

e) Avansarea în continuare în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest.

Macedonia de Nord a continuat să înregistreze progrese semnificative în punerea în aplicare a acordului bilateral din cadrul Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest. Macedonia de Nord a prezentat cel de al patrulea raport interimar în martie 2022. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru desfășurarea activităților încă nerealizate din acest acord.

Comitetul național pentru combaterea extremismului violent și a terorismului a participat la proiecte și ateliere menite să intensifice cooperarea regională în materie de securitate și consolidarea capacităților pentru abordarea provocărilor legate de reintegrarea luptătorilor teroriști străini și prevenirea radicalizării și a extremismului violent. Macedonia de Nord a instituit, de asemenea, un grup de lucru inter-agenții și o echipă națională de acțiune pentru combaterea terorismului. Această

țară a cooperat și a făcut schimb de informații în mod eficace cu Europol pentru combaterea terorismului și a finalizat măsurile de punere în aplicare în ceea ce privește combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

f) Punerea în aplicare integrală a noului modul privind tranzacțiile suspecte raportate de unitatea de informații financiare și stabilirea unui bilanț cu privire la utilizarea acestui modul de către parchete.

Unitatea de informații financiare a implementat sistemul informatic de gestionare a cazurilor. Autoritățile competente (cum ar fi Ministerul de Interne, Parchetul, Oficiul pentru Venituri Publice, Garda Financiară și Administrația Vamală) transmit unității de informații financiare rapoarte în format electronic privind tranzacțiile suspecte. În cazul în care prelucrarea și analiza acestor date dezvăluie suspiciuni de spălare a banilor, de finanțare a terorismului sau alte infracțiuni, unitatea de informații financiare transmite un raport sau o notificare autorităților competente.

În ianuarie 2021, unitatea de informații financiare a instituit un sistem electronic de monitorizare a rezultatelor măsurilor luate de instituțiile competente în urma transmiterii de către aceasta a unui raport sau a unei notificări. În plus, pentru a obține o imagine completă a eficienței și eficacității sistemului, unitatea de informații financiare a introdus în sistemul de monitorizare a cazurilor toate rapoartele și notificările transmise autorităților competente de la începutul anului 2017.

g) Abținerea de la a permite dobândirea sistematică a cetățeniei pentru un interes economic special.

Legea privind cetățenia Macedoniei de Nord permite dobândirea cetățeniei pentru un interes economic special fără nicio cerință anterioară privind reședința. Un număr de 115 persoane dobândiseră cetățenia din motive legate de interese economice până în octombrie 2021, în creștere față de 2020 (103 persoane obținuseră cetățenia din motive legate de interese economice până în decembrie 2020). Având în vedere faptul că legea privind cetățenia Macedoniei de Nord permite dobândirea cetățeniei din motive legate de interese economice speciale fără nicio cerință privind reședința anterioară, precum și numărul total de solicitanți și al celor cărora li s-a acordat cetățenia, riscurile în materie de migrație și securitate pe care aceste realități le-ar putea prezenta pentru UE sunt monitorizate îndeaproape. Comisia a adus aceste riscuri în atenția Macedoniei de Nord. Acordarea sistematică a cetățeniei în schimbul investițiilor reprezintă o preocupare majoră pentru UE și poate afecta regimul de călătorii fără viză, întrucât această opțiune poate fi utilizată pentru a eluda procedura de acordare a vizelor de ședere de scurtă durată și evaluarea aprofundată a riscurilor individuale în materie de migrație și securitate implicate. Comisia este de părere că regimul de călătorii fără viză poate fi suspendat în cazul în care se consideră că punerea în aplicare a acestei legi constituie un risc crescut pentru securitatea internă și politica publică a statelor membre²¹.

3. Recomandări pentru Macedonia de Nord

Macedonia de Nord a luat măsuri pentru a da curs recomandărilor anterioare ale Comisiei. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în domeniul gestionării migrației, al combaterii spălării banilor și a terorismului și al combaterii corupției și a criminalității organizate, precum și în ceea ce

²¹ A se vedea, în acest sens, Decizia (UE) 2022/366 a Consiliului din 3 martie 2022 privind suspendarea parțială a aplicării Acordului dintre Uniunea Europeană și Republica Vanuatu privind exonerarea de obligația de a deține viză de scurtă ședere (JO L 69, 4.3.2022, p. 105).

privește dobândirea cetățeniei pentru un interes economic special. În special, trebuie avute în vedere în continuare următoarele aspecte:

- a) alinierea, în mod prioritar, a politicii Macedoniei de Nord în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- b) adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate;
- c) abținerea de la a permite dobândirea sistematică a cetățeniei pentru un interes economic special;
- d) adoptarea unor strategii actualizate de combatere a terorismului și de prevenire și combatere a extremismului violent și continuarea progreselor în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest;
- e) continuarea eforturilor de prevenire și combatere a corupției și a criminalității organizate prin:
 - (i) îmbunătățirea bilanțului de condamnări definitive în cazurile de corupție la nivel înalt, inclusiv prin confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni;
 - (ii) consolidarea bilanțului de investigații, urmăriri penale și condamnări pentru criminalitate organizată și spălare de bani;
 - (iii) participarea la mai multe investigații și urmăriri penale coordonate sau comune cu țările din regiune și cu statele membre; și
 - (iv) utilizarea la capacitate maximă a Centrului național de coordonare pentru lupta împotriva crimei organizate și infracțiunilor grave.

V. Serbia

1. Migrație, azil și readmisie

1.1 Acțiuni întreprinse în domeniul migrației, azilului și cooperării în materie de readmisie

În 2021, Serbia a continuat să ia măsuri în domeniul gestionării frontierelor și a migrației și în cel al azilului. În general, statele membre au raportat o bună cooperare cu Serbia în ceea ce privește gestionarea migrației și a frontierelor, precum și în materie de returnare și readmisie. Cadrul juridic pentru controlul la frontiere este, în linii mari, armonizat cu acquis-ul UE. Serbia a continuat să pună în aplicare în mod eficace strategia de gestionare integrată a frontierelor și planul de acțiune aferent, rămânând, în același timp, supusă unei presiuni migratorii semnificative, la fel ca alte țări din Balcanii de Vest. Această țară a continuat să pună în aplicare foaia de parcurs pentru consolidarea capacității în materie de azil și primire, așa cum s-a convenit cu Agenția Uniunii Europene pentru Azil.

A existat o cooperare periodică cu Europol la mai multe niveluri pentru combaterea introducerii ilegale de migranți. Serbia a participat la mai multe operațiuni internaționale de combatere a migrației ilegale și a traficului de persoane. De asemenea, această țară pune în aplicare o strategie de prevenire și de eliminare a traficului de persoane pentru perioada 2017-2022, care se axează pe protejarea femeilor și a copiilor. Autoritățile sârbe au continuat să își consolideze capacitatea de primire și îngrijire a migranților în contextul specific al pandemiei de COVID-19.

Acordul privind statutul dintre Frontex și Serbia²² a intrat în vigoare la 1 mai 2021. Un ofițer de legătură Frontex este detașat la Belgrad (cu mandat regional pentru Serbia, Bosnia și Herțegovina și Muntenegru). Operațiunea desfășurată în comun de Frontex și Serbia a început la 16 iunie 2021 și are ca scop controlul imigrației ilegale, combaterea criminalității transfrontaliere și consolidarea cooperării în materie de asigurare a respectării legii. Operațiunea comună din 2022 este în desfășurare.

Un stat membru a semnalat o problemă semnificativă în materie de readmisie din cauza unei diferențe de interpretare a unui acord bilateral; în prezent, sunt în desfășurare negocieri în vederea soluționării acestei probleme. Un alt stat membru a raportat cooperarea în vederea combaterii utilizării documentelor de călătorie false/falsificate. În plus, un alt stat membru a raportat dezmembrarea a trei filiere sârbe de imigrație ilegală.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Adoptarea planului de acțiune Schengen și asigurarea implicării suficiente a tuturor instituțiilor relevante la nivel guvernamental.

Proiectul de înfrățire „Dezvoltarea planului de acțiune Schengen” (IPA 2014) a demarat în octombrie 2018; Ungaria și Lituania au fost partenerii externi ai Ministerului de Interne din Serbia. Proiectul a evaluat cadrul juridic al Serbiei și conformitatea acestuia cu acquis-ul Schengen și a contribuit la alinierea legislației naționale la acquis-ul Schengen. Rezultatul a fost un document care poate fi utilizat pentru finalizarea proiectului de plan de acțiune pentru aderarea la spațiul Schengen. Proiectul a fost încheiat în decembrie 2021.

b) Elaborarea și adoptarea unei noi strategii și a unui nou plan de acțiune privind gestionarea integrată a frontierelor externe (GEIF), în conformitate cu noile concepte GEIF.

La 19 august 2021, a fost înființat un grup de lucru special însărcinat cu elaborarea strategiei de gestionare integrată a frontierelor pentru perioada 2022-2027 în Republica Serbia. Strategia și planul de acțiune sunt în curs de adoptare.

c) Adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.

În 2021 au fost finanțate 34 de programe de informare a refugiaților, a persoanelor strămutate în interiorul țării și a persoanelor returnate cu privire la regimul de călătorii fără viză, precum și la integrarea lor socială și la mecanismele de care dispun pentru a-și exercita drepturile. Guvernul a alocat fonduri autorităților locale pentru a răspunde nevoilor persoanelor returnate. Ministerul de Interne pune în aplicare strategia de reintegrare a persoanelor returnate și strategia privind incluziunea socială a bărbaților și femeilor romi/rome în Republica Serbia pentru perioada 2016-2025.

d) Asigurarea alinierii în continuare a politicii Serbiei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.

²² Acord privind statutul între Uniunea Europeană și Republica Serbia referitor la acțiunile desfășurate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă în Republica Serbia.

Politica Serbiei în domeniul vizelor nu este aliniată la lista țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru șederea pe termen scurt în UE. Resortisanții următoarelor țări care se află pe lista UE a țărilor care au nevoie de viză sunt scutiți de obligația de a deține o viză pentru a călători în Serbia: Armenia, Azerbaidjan, Bahrain, Belarus, Bolivia, China, Cuba, Guineea-Bissau, India, Indonezia, Jamaica, Kârgâzstan, Kuweit, Kazahstan, Mongolia, Oman, Qatar, Rusia, Suriname și Turcia.

Nealinierea la politica UE în domeniul vizelor a condus într-o măsură tot mai mare la fluxuri de migrație ilegală pe ruta Balcanilor de Vest, ceea ce are un impact negativ asupra punerii în aplicare a sistemului de gestionare a migrației și a frontierelor, și ar trebui abordată cu prioritate. Datele concrete din primele luni ale anului 2022 indică faptul că în special resortisanții din Burundi, Tunisia, India, Cuba și Turcia se deplasau din Serbia pentru a-și continua călătoriile ilegale către statele membre pe ruta migratorie a Balcanilor de Vest. Politicile țărilor terțe în materie de vize pot avea o influență semnificativă asupra fluxurilor de migrație ilegală către UE. Alinierea la UE a politicii în domeniul vizelor este esențială pentru buna funcționare a regimului de călătorii fără viză dintre acești parteneri și UE. La 20 octombrie 2022, Serbia a informat Comisia că a adoptat o decizie de instituire a obligativității vizelor pentru resortisanții Republicii Burundi²³ și ai Tunisiei²⁴, în conformitate cu angajamentele asumate de Serbia la cel mai înalt nivel politic față de Comisie. Serbia s-a angajat să se alinieze în continuare la lista țărilor terțe ai căror resortisanți fac obiectul unei vize de scurtă ședere în UE, în special prin stabilirea obligativității vizelor pentru resortisanții Indiei până la sfârșitul anului 2022. Comisia se așteaptă ca Serbia să continue alinierea vizelor în conformitate cu aceste angajamente și așteaptă cu interes detalii suplimentare din partea Serbiei cu privire la măsurile care trebuie luate și la punerea lor efectivă în aplicare. În contextul mecanismului de suspendare a vizelor și în conformitate cu articolul 8 din Regulamentul privind vizele, Comisia va monitoriza și va evalua în permanență acțiunile Serbiei în direcția alinierii la politica UE în domeniul vizelor.

1.2 Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

În 2021, 3 390 de cereri de protecție internațională au fost depuse de cetățeni sârbi în statele membre, ceea ce reprezintă o creștere de 22 % față de 2020 (2 780). Rata de recunoaștere a cererilor de azil a crescut de la 4 % în 2020 la 6 % în 2021.

Cazurile de trecere neautorizată a frontierelor externe ale UE de către cetățeni sârbi au crescut cu 28 %, de la 21 în 2020 la 37 în 2021. Numărul cetățenilor sârbi aflați în situație de ședere ilegală în statele membre a scăzut cu 12 %, 14 430 de persoane în 2021 față de 16 355 în 2020. Cu toate acestea, după o scădere constantă înregistrată începând cu 2018, numărul cetățenilor sârbi cărora li s-a refuzat intrarea a crescut cu 15 % în 2021 (8 265 în 2021 față de 7 210 în 2020).

Atât numărul deciziilor de returnare emise pentru cetățeni sârbi (5 650 în 2021 comparativ cu 6 265 în 2020), cât și numărul persoanelor returnate efectiv (3 020 în 2021 comparativ cu 3 540 în 2020) au scăzut cu 10 % și, respectiv, 15 % în 2021 comparativ cu 2020. Frontex raportează în general o bună experiență în ceea ce privește activitățile legate de returnare desfășurate în Serbia.

²³ Această decizie a intrat în vigoare la 22 octombrie 2022.

²⁴ Această decizie a intrat în vigoare la 20 noiembrie 2022.

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

Serbia a continuat să ia măsuri pentru combaterea criminalității organizate (inclusiv a traficului de droguri și de persoane), combaterea terorismului, prevenirea corupției și consolidarea cooperării judiciare în materie penală. În general, statele membre raportează o bună cooperare cu Serbia în domeniul securității. Serbia a continuat să coopereze cu Europol și Eurojust și s-a angajat în activități comune cu mai multe state membre. Canalul de schimb securizat de informații SIENA este operațional și utilizat în mod regulat. Cooperarea dintre Serbia și CEPOL este bine definită.

Prima etapă a reformei constituționale care vizează consolidarea independenței sistemului judiciar a fost finalizată cu succes în februarie 2021 prin promulgarea în Parlament a amendamentelor constituționale. Actele legislative de punere în aplicare, care urmează să fie adoptate până în februarie 2023, vor fi importante pentru consolidarea garanțiilor împotriva oricărei influențe politice asupra sistemului judiciar.

În 2021, Serbia și-a intensificat operațiunile împotriva criminalității organizate, după o reducere a acestor activități în 2020 ca urmare a pandemiei de COVID-19. S-au depus eforturi deosebite pentru combaterea contrabandei cu droguri și a fabricării și comerțului ilicit cu arme. Au fost desfășurate numeroase activități operative în cooperare cu Europol; poliția sârbă a participat, de asemenea, la numeroase proiecte analitice EMPACT. Serbia a raportat o colaborare deosebit de strânsă cu un stat membru pentru îmbunătățirea cooperării internaționale în materie de confiscare a activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni. În a doua jumătate a anului 2021, au început activitățile preliminare de modificare a Codului penal, cu accent pe criminalitatea organizată, în special prevenirea fabricării ilegale și a contrabandei cu arme.

Cu toate acestea, persistă o serie de provocări semnificative. Rețelele infracționale care provin din sau au legături cu Serbia sunt în continuare active în UE. Activitățile lor infracționale sunt diverse; printre acestea se numără criminalitatea organizată contra patrimoniului (tâlhării, criminalitate legată de autovehicule, jafuri), introducerea ilegală de migranți, infracțiuni pur informatice, fraude legate de mijloacele de plată fără numerar, producția ilegală de tutun și contrabanda cu tutun și traficul de droguri (în special traficul de cocaină și heroină)²⁵. Serbia este o țară de tranzit importantă pentru introducerea ilegală de migranți pe ruta Balcanilor de Vest, traficanții sârbi fiind implicați activ în transportul în întreaga regiune al migranților aflați în situație ilegală. În mai multe state membre, rețelele sârbe de traficanți exploatează victimele, inclusiv minorii, prin muncă forțată și activități infracționale forțate. În ceea ce privește combaterea terorismului, Serbia consideră că returnarea luptătorilor teroriști străini este cea mai mare problemă de securitate a țării.

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Îmbunătățirea rezultatelor înregistrate în ceea ce privește investigațiile, urmărirea penală și condamnările definitive în cazuri de corupție la nivel înalt, inclusiv sechestrarea și confiscarea bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni.

²⁵ Contribuțiile statelor membre la Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE din 2021.

Serbia a implementat unele schimbări pentru a-și îmbunătăți rezultatele în ceea ce privește investigațiile, urmărirea penală și condamnările definitive în cazuri de corupție la nivel înalt, inclusiv sechestrarea și confiscarea bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni.

În ceea ce privește cazurile de corupție la nivel înalt, în 2021 s-a înregistrat o ușoară creștere a numărului de puneri sub acuzare și de condamnări definitive, comparativ cu 2020.

Pe baza rechizitoriilor Parchetului pentru Criminalitate Organizată, în 2021 instanțele de judecată au pronunțat hotărâri în primă instanță împotriva a 10 persoane (față de 22 în 2020). 19 persoane au fost condamnate definitiv (față de 11 în 2020). Parchetul pentru Criminalitate Organizată a dispus începerea anchetelor împotriva a 22 de persoane și a emis rechizitorii în 22 de cazuri (față de 19 în 2020). La fel ca în 2020, nu au existat cazuri de confiscare definitivă a activelor (față de 3 în 2019). Este nevoie în continuare ca Serbia să obțină rezultate convingătoare în ceea ce privește confiscarea activelor în cazuri de corupție.

În 2021, departamentele specializate în combaterea corupției din cadrul parchetelor superioare au primit 3 035 de plângeri penale (față de 2 936 în 2020). Acestea au dispus 270 de anchete și au inițiat investigații financiare paralele împotriva a 67 de persoane (față de 23 în 2020). Au fost emise rechizitorii în 540 de cazuri (470 în 2020). Instanțele de judecată au pronunțat hotărâri în primă instanță împotriva a 271 de persoane pe baza rechizitoriilor acestor departamente (230 în 2020). 255 de persoane au fost condamnate definitiv (față de 195 în 2020).

În 2021, organele de urmărire penală cu jurisdicție generală (departamente nespecializate) au emis 29 de ordine de investigare a infracțiunilor de corupție și economice (22 în 2020) și au dispus mai puține puneri sub acuzare decât în 2020, ca urmare a transferului treptat al cazurilor către departamentele specializate (63 de puneri sub acuzare în 2021 față de 136 în 2020). Instanțele au pronunțat hotărâri de condamnare pentru 132 de persoane în primă instanță și 80 de persoane în ultimă instanță. A existat un singur caz de confiscare definitivă a activelor (față de trei în 2020).

b) Adoptarea unei noi strategii anticorupție susținute de un plan de acțiune credibil și realist, precum și de un mecanism de coordonare eficace.

Având în vedere că strategia națională anticorupție pentru perioada 2013-2018 a expirat, Serbia trebuie să adopte și să înceapă punerea în aplicare a unei noi strategii susținute de un plan de acțiune realist și de un mecanism de coordonare eficace. Cu toate acestea, noua strategie și noul plan de acțiune sunt încă în curs de elaborare.

În ceea ce privește sectoarele deosebit de vulnerabile la corupție, Serbia a adoptat, în septembrie 2021, planul operațional pentru prevenirea corupției în domeniile cu risc special.

În cele din urmă, Ministerul Educației a adoptat un plan operațional specific pentru combaterea corupției în sectorul educației în octombrie 2021, iar Ministerul Sănătății a adoptat un plan de combatere a corupției în sectorul sănătății în decembrie 2021. Ambele planuri vor fi puse în aplicare în 2022.

c) Continuarea progreselor înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest.

În cadrul obiectivului 1 din Planul comun de acțiune, în decembrie 2021, guvernul l-a numit pe ministrul de interne în calitate de coordonator național pentru prevenirea și combaterea terorismului.

Există un organism național de coordonare, însărcinat cu coordonarea prevenirii și combaterii terorismului.

În cadrul obiectivului 2, guvernul a continuat să pună în aplicare planul de acțiune pentru identificarea, atunci când trec frontiera de stat, a luptătorilor teroriști cu cetățenie sârbă care se întorc.

d) Intensificarea eforturilor de prevenire a tuturor formelor de radicalizare care duc la extremism violent și terorism, inclusiv la extremism de dreapta violent.

Serbia continuă să depună eforturi în acest domeniu. În 2021, platforma SIENA a fost utilizată intensiv. În perioada aprilie-mai 2021, Serbia, împreună cu Europol, s-a axat pe materialele cu conținut extremist distribuite în mediul online. Cehia a semnalat cooperarea cu Serbia pentru combaterea știrilor false, în vederea consolidării capacității jurnaliștilor și a observatorilor electorali care se confruntă cu situații de dezinformare și propagandă.

3. Recomandări pentru Serbia

Serbia a luat măsuri pentru a da curs recomandărilor anterioare ale Comisiei. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește politica în domeniul vizelor, gestionarea frontierelor, combaterea corupției și a criminalității organizate, precum și prevenirea și combaterea tuturor formelor de extremism violent. În special, trebuie avute în vedere în continuare următoarele aspecte:

- a) adoptarea unei noi strategii și a unui nou plan de acțiune privind gestionarea integrată a frontierelor externe (GEIF), în conformitate cu noile concepte GEIF;
- b) urmărirea la cel mai înalt nivel a îndeplinirii angajamentelor politice și alinierea, în mod prioritar, a politicii Serbiei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- c) adoptarea unei noi strategii anticorupție, urmate de un plan de acțiune credibil și realist;
- d) îmbunătățirea bilanțului în ceea ce privește combaterea criminalității organizate, inclusiv traficul de droguri, spălarea banilor, confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni și exploatarea migranților în statele membre;
- e) punerea în aplicare în continuare a acordului bilateral din cadrul Planului comun de acțiune privind combaterea terorismului pentru Balcanii de Vest, în special în ceea ce privește combaterea finanțării terorismului (Obiectivul 4) și protecția infrastructurilor critice (Obiectivul 5); adoptarea noii strategii și a noului plan de acțiune privind combaterea terorismului și prevenirea extremismului violent, care să vizeze toate formele de radicalizare și extremism violent (indiferent de cauzele lor profunde politice, religioase sau etno-naționaliste), în conformitate cu politicile UE.

VI. Georgia

1. Migrație, azil și readmisie

1.1. Măsuri luate pentru a asigura îndeplinirea continuă a criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor

Statele membre au confirmat că au în continuare o bună cooperare în materie de returnare și readmisie cu autoritățile georgiene. Sistemul consacrat de gestionare a cazurilor de readmisie s-a dovedit deosebit de util în timpul pandemiei. Eforturile de facilitare a reintegrării profesionale și sociale a persoanelor returnate au continuat prin intermediul programului de reintegrare implementat de guvern.

Un acord de lucru revizuit între Frontex și Georgia a fost semnat la 11 februarie 2021²⁶. Printr-o cooperare avansată cu Frontex, Georgia participă la operațiuni comune și la operațiuni de returnare în sarcina destinatarului. A crescut numărul ofițerilor Frontex detașați la aeroporturile internaționale georgiene, iar la aeroporturile din statele membre în cauză au fost detașați ofițeri de poliție georgieni.

Georgia pune în aplicare noua strategie privind migrația pentru perioada 2021-2030 și planul de acțiune aferent pentru 2022. În 2021, Georgia a devenit observator în cadrul Rețelei europene de migrație. În august 2021, a fost adoptat un nou plan de acțiune pentru reducerea cazurilor de apatridie.

Cea mai recentă strategie de gestionare integrată a frontierelor și planul de acțiune aferent au expirat în 2018. Noua strategie și noul plan de acțiune nu au fost încă aprobate: noua dată de aprobare preconizată este toamna anului 2022. Au continuat eforturile de sporire a siguranței și securității frontierelor cu noi infrastructuri și echipamente suplimentare și prin consolidarea capacității terestre, aeriene și maritime.

Georgia cooperează periodic cu Europol, atât din punct de vedere operațional, cât și analitic, inclusiv în ceea ce privește introducerea ilegală de migranți. Pentru neutralizarea rețelelor infracționale implicate în această activitate, această țară cooperează bilateral cu statele membre, inclusiv prin intermediul unei rețele extinse de atașați ai poliției.

Georgia a raportat că face schimb de informații cu Interpol referitor la pașapoartele pierdute și furate. Pașapoartele nebiometrice vor fi eliminate treptat complet până la 31 decembrie 2024, când vor expira toate documentele nebiometrice. La 1 ianuarie 2022, mai existau 12 371 de pașapoarte nebiometrice valabile.

Un stat membru a raportat cooperarea cu Georgia în ceea ce privește combaterea fraudării documentelor. Un acord bilateral de combatere a imigrației ilegale a fost semnat cu un alt stat membru.

1.2. Măsurile luate pentru a da curs recomandărilor referitoare la migrație din cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*

- a) *Continuarea abordării proactive a problemei cererilor de azil nefondate depuse în statele membre; adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.***

²⁶ <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-renews-working-arrangement-with-georgia-e0212v#:~:text=Under%20the%20revised%20arrangement%2C%20Frontex,of%20border%20management%20and%20return.>

Georgia a depus eforturi semnificative pentru a aborda problema cererilor de azil nefondate depuse în statele membre. Începând cu 1 ianuarie 2021, 2 202 cetățeni au fost împiedicați să părăsească țara în temeiul legislației care le permite autorităților să împiedice plecările către statele membre în cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile de bază (mijloace de subsistență etc.). Persoanele care ajută cetățeni georgieni aflați în situație de ședere ilegală în străinătate pot fi urmărite penal, deși autoritățile recunosc că aceste proceduri nu sunt ușor de pus în aplicare.

Georgia a organizat, de asemenea, campanii specifice de informare/sensibilizare cu privire la condițiile de călătorie și de ședere în UE.

b) Asigurarea alinierii în continuare a politicii Georgiei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.

Politica Georgiei în domeniul vizelor nu este aliniată la lista țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru șederea pe termen scurt în UE. Resortisanții următoarelor țări care se află pe lista UE a țărilor care au nevoie de viză beneficiază de un regim fără viză pentru călătoriile către Georgia: El Salvador, Ecuador, Iran, Iordania, Kazahstan, Kuwait, Kârgâzstan, Liban, Oman, Qatar, Rusia, Arabia Saudită, Africa de Sud, Tadjikistan, Thailanda, Turcia, Turkmenistan și Uzbekistan. Georgia nu a înregistrat progrese în acest sens în 2021.

1.3. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

În 2021, numărul cererilor de protecție internațională depuse în statele membre a crescut cu 69 % față de 2020, acesta fiind de 14 600 în 2021, față de 8 650 în 2020. Rata de recunoaștere a cererilor de azil a crescut ușor de la 4,3 % în 2020 la 4,9 % în 2021.

În 2021, s-au înregistrat 30 de cazuri de trecere neautorizată a frontierelor statelor membre de către resortisanți georgieni, la fel ca în 2020. În 2021, numărul cetățenilor georgieni care s-a dovedit că se aflau în situație de ședere ilegală în statele membre a crescut cu 28 %, acesta fiind de 13 000 de persoane în 2021, comparativ cu 10 165 în 2020. Continuând tendința ascendentă, numărul de cazuri de refuz al intrării cetățenilor georgieni a crescut cu 50 %, de la 2 065 de cazuri în 2020 la 3 105 în 2021.

În 2021, numărul deciziilor de returnare emise pentru cetățeni georgieni a scăzut cu 13 % (10 595 în 2021 față de 12 120 în 2020), la fel și numărul de persoane returnate efectiv (5 495 în 2021 față de 6 330 în 2020). Cu toate acestea, Frontex raportează o punere în aplicare satisfăcătoare a Acordului de readmisie al UE în 2021. Mai multe state membre raportează o bună cooperare cu Georgia, în special în ceea ce privește utilizarea zborurilor de returnare.

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

2.1. Măsuri luate pentru a asigura îndeplinirea continuă a criteriilor de referință

În general, statele membre raportează o bună cooperare cu Georgia în domeniul securității. Georgia a continuat să coopereze cu Europol și Eurojust și s-a angajat în activități comune cu mai multe state membre. Această țară a cooperat în mod regulat cu birourile de recuperare a activelor din UE, executând cererile la timp.

Georgia a continuat lupta împotriva corupției: în 2021, 197 de persoane au fost urmărite penal, iar 117 au fost condamnate, inclusiv șapte funcționari de rang înalt. S-au depus eforturi considerabile

pentru formarea procurorilor și a anchetatori financiari specializați, cu accent pe tehnicile de urmărire a activelor și pe procedurile de înghețare și de confiscare. La 16 martie 2021, responsabilitatea coordonării luptei împotriva corupției a fost transferată de la Ministerul Justiției la guvern, prim-ministrul devenind supervisorul direct al întregii politici în acest domeniu. În aprilie 2021, Grupul de state împotriva corupției din cadrul Consiliului Europei (GRECO) a publicat un raport care confirmă că Georgia a pus în aplicare în mare măsură recomandările sale privind combaterea corupției, emise în 2017.

Georgia a continuat lupta împotriva criminalității organizate ca parte a strategiei naționale de luptă împotriva criminalității organizate pentru perioada 2021-2024 și a planului de acțiune aferent pentru perioada 2021-2022. S-au depus eforturi în special pentru combaterea criminalității cibernetice, a traficului de droguri și a sistemelor de spălare de bani utilizate de grupurile de criminalitate organizată; de multe ori, aceste activități au necesitat cooperare internațională. Georgia a finalizat punerea în aplicare a strategiei naționale anterioare privind consumul de droguri nocive și a planului de acțiune aferent pentru perioada 2021-2022. Noua strategie pentru perioada 2022-2026 și noul plan de acțiune pentru perioada 2022-2023 urmează să fie adoptate în 2022. Strategia națională de prevenire a abuzului de droguri pentru perioada 2021-2026 este în curs de punere în aplicare. Strategia privind activitățile polițienești bazate pe informații pentru perioada 2021-2025 a fost adoptată la 11 iulie 2021. În 2021, a continuat consolidarea capacităților de formare a altor specialiști în combaterea spălării banilor.

Georgia participă activ la proiectul „Combaterea criminalității organizate în regiunea Parteneriatului estic” derulat de Europol. Cooperarea cu CEPOL a continuat să fie una intensă, în special în ceea ce privește intensificarea programului de schimb: mulți ofițeri de securitate și polițiști georgieni au participat la stagii în instituțiile relevante ale statelor membre.

Georgia pune în aplicare o strategie națională și un plan de acțiune privind combaterea terorismului. Această țară este implicată în eforturile internaționale de combatere a terorismului și este membru activ al Coaliției Mondiale împotriva Daesh. Georgia dispune de un cadru juridic cuprinzător pentru incriminarea finanțării terorismului.

Cu toate acestea, rețelele de criminalitate organizată din Georgia continuă să fie printre cele mai active în ceea ce privește activitățile de criminalitate organizată contra patrimoniului la nivelul UE, inclusiv tâlhării, furtul de vehicule și de piese de schimb pentru vehicule și furturile organizate din magazine. De asemenea, rețelele infracționale georgiene continuă să fie implicate în introducerea ilegală de migranți din Turcia în UE.

La 30 decembrie 2021, Parlamentul a adoptat, printr-o procedură accelerată, un pachet legislativ prin care Serviciul de inspectori al statului, ce a beneficiat de sprijinul UE, a fost desființat. Inspectorul de stat a fost eliberat din funcție fără a se urma procedura standard. Acest lucru a ridicat semne de întrebare cu privire la menținerea independenței autorității pentru protecția datelor din Georgia, care este un criteriu de referință privind liberalizarea vizelor. În locul Serviciului de inspectori al statului și al funcției de inspector de stat au fost create două instituții separate: Serviciul Special de Investigații și Serviciul de Protecție a Datelor cu Caracter Personal.

2.2. Măsurile luate pentru a da curs recomandărilor din cel de Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor

a) Îmbunătățirea eficienței instituțiilor anticorupție și a agențiilor de asigurare a respectării legii pentru a aborda mai bine cazurile de corupție la nivel înalt; asigurarea faptului că toate aceste cazuri sunt investigate.

La 16 martie 2021, responsabilitatea coordonării luptei împotriva corupției a fost transferată de la Ministerul Justiției la biroul administrativ al guvernului (BAG), aflat în directă subordine a prim-ministrului. La 9 iunie 2021, a fost înființat Secretariatul anticorupție în cadrul BAG, pentru a exercita funcțiile Secretariatului Consiliului Anticorupție, pentru a elabora noua strategie anticorupție și a planurilor de acțiune aferente și pentru a monitoriza punerea în aplicare a acestora.

În 2021, au fost deschise 218 anchete, 197 de persoane au fost urmărite penal și 117 persoane au fost condamnate în cazuri de corupție. În 2021, 14 funcționari de rang înalt, printre care ministrul adjunct, un procuror districtual adjunct, șeful și șeful adjunct al entității juridice de drept public, guvernatori, viceguvernatori, un viceprimar și membri ai consiliilor locale (la momentul săvârșirii infracțiunii) au fost urmăriți penal și șapte au fost condamnați pentru corupție. Cu toate acestea, trebuie depuse mai multe eforturi pentru a combate corupția la nivel înalt, în special rolul intereselor personale la scară largă și influența acestora în sfera economică și politică²⁷.

b) Finalizarea reformei Curții Supreme prin alinierea deplină a procedurii de selecție a judecătorilor la recomandările Comisiei de la Veneția și la standardele europene; finalizarea reformei sistemului de urmărire penală, inclusiv prin separarea funcțiilor între investigatori și procurori.

În perioada 2019-2021, 28 de judecători cu mandat pe viață au fost numiți în cadrul Curții Supreme. Aceste numiri, efectuate înainte de rezolvarea deficiențelor existente în procesul de numire, contravin recomandărilor OSCE/Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului și ale Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei. UE și-a exprimat în mod repetat îngrijorarea²⁸ cu privire la această procedură, care subminează independența sistemului judiciar și încrederea publicului în sistemul de justiție din Georgia.

La 30 septembrie 2020 și la 1 aprilie 2021, Parlamentul a adoptat modificări referitoare la procesul de selecție a judecătorilor Curții Supreme. Cu toate acestea, o serie de recomandări ale Comisiei de la Veneția au rămas neabordate și sunt necesare eforturi suplimentare pentru a alinia pe deplin procedura de numire a judecătorilor Curții Supreme la recomandările respective.

A doua tranșă a programului de asistență macrofinanciară pentru Georgia, în valoare de 75 de milioane EUR, a fost anulată de Comisie în decizia sa din 7 octombrie 2021, în special din cauza neîndeplinirii condiției legate de sistemul judiciar, și anume creșterea independenței, a responsabilității și a calității sistemului judiciar. Judecătorii Curții Supreme au fost selectați în lipsa modificărilor legislative necesare pentru a asigura respectarea deplină a tuturor recomandărilor Comisiei de la Veneția. De asemenea, procesul nu a garantat tratamentul egal pentru toți candidații. În plus, nu au fost adoptate mai multe modificări suplimentare menite să sporească transparența sistemului judiciar.

²⁷ A se vedea Avizul Comisiei privind cererea Georgiei de aderare la Uniunea Europeană, COM(2022) 405 final.

²⁸ https://www.eas.europa.eu/eas/georgia-statement-spokesperson-appointment-supreme-court-judges_en.

Amendamentele care prevăd o separare clară între competențele unui procuror și cele ale unui investigator în cursul unei anchete au fost prezentate Parlamentului la 24 noiembrie 2021; procedura legislativă este în desfășurare.

- a) Finalizarea dezvoltării operaționale a unității de informații financiare prin asigurarea faptului că: (i) aceasta este în măsură să obțină informațiile necesare de la entitățile raportoare; și (ii) că aceasta are acces deplin, în timp util, la informațiile financiare, administrative și de asigurare a respectării legii necesare pentru a-și îndeplini funcțiile în mod corespunzător.**

Conform informațiilor furnizate de Georgia și confirmate de cel mai recent raport MONEYVAL²⁹, dezvoltarea operațională a unității de informații financiare a fost finalizată. Cu toate acestea, din cauza altor deficiențe, în același raport se specifică faptul că performanța generală a unității de informații financiare din Georgia este doar parțial conformă cu recomandările formulate în acesta.

- b) Continuarea eforturilor de prevenire și luptă împotriva criminalității organizate, în special combaterea spălării profiturilor obținute din activități ilegale.**

Georgia a continuat lupta împotriva criminalității organizate ca parte a strategiei sale naționale în acest domeniu și a planurilor de acțiune aferente. Biroul de legătură georgian din cadrul Europol cooperează îndeaproape cu echipele din cadrul Centrului european privind formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată. Cooperarea bilaterală a fost, de asemenea, consolidată, inclusiv prin intermediul unor acorduri bilaterale și al rețelei de atașați ai poliției din 11 state membre, cu un accent deosebit pe combaterea spălării banilor.

În 2021, procurorul de legătură georgian la Eurojust a înregistrat două cazuri noi, în timp ce 21 de cazuri noi au fost înregistrate de membrii naționali ai Eurojust față de Georgia. Aceste cazuri se referă în principal la infracțiuni de corupție, introducerea ilegală de migranți, înșelăciune și fraudă, precum și spălarea de bani. În 2021, Georgia a semnat un acord nou privind constituirea unei echipe comune de anchetă într-un caz instrumentat de Eurojust.

În pofida măsurilor menționate mai sus, rețelele infracționale care provin din Georgia sau au legături cu această țară sunt în continuare active în UE. Activitățile lor infracționale sunt diverse; printre acestea se numără criminalitatea organizată contra patrimoniului (tâlhării, criminalitate legată de autovehicule, jafuri), introducerea ilegală de migranți și traficul de droguri (în special traficul de heroină)³⁰.

- c) Continuarea eforturilor de aliniere deplină a legislației naționale la acquis-ul UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.**

În 2021, Georgia a depus eforturi pentru a-și alinia mai bine legislația privind spălarea banilor și finanțarea terorismului la legislația UE. Acest lucru le-a permis autorităților georgiene să ia măsuri pe baza listelor Comitetului pentru sancțiuni al Organizației Națiunilor Unite de îndată ce au fost publicate. O altă modificare legislativă va autoriza FMS (unitatea de informații financiare din Georgia) să transmită mai multe informații confidențiale decât înainte unui număr mai mare de

²⁹ <https://rm.coe.int/moneyval-2020-20-5th-round-mer-georgia/1680a03271>.

³⁰ Contribuțiile statelor membre la Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE din 2021.

instituții naționale (inclusiv Ministerului de Finanțe) pentru infracțiunile de spălare de bani și de finanțare a terorismului. Procedura legislativă de aprobare a acestor modificări este în desfășurare.

3. Recomandări pentru Georgia

În ansamblu, Georgia continuă să îndeplinească criteriile de referință privind liberalizarea vizelor și a luat măsuri pentru a da curs recomandărilor anterioare ale Comisiei. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește politica în domeniul vizelor și combaterea spălării banilor și a criminalității organizate. În special, trebuie avute în vedere în continuare următoarele aspecte:

- a) alinierea politicii Georgiei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- b) abordarea în continuare a problemei cererilor de azil nefondate depuse în statele membre; adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate;
- c) intensificarea eforturilor pentru a combate corupția, în special rolul intereselor personale la scară largă și influența acestora în sfera economică și politică, în special prin consolidarea independenței și a coordonării instituțiilor anticorupție, precum și prin punerea la dispoziția acestora a resurselor necesare;
- d) finalizarea eforturilor de aliniere deplină a legislației naționale la acquis-ul UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului;
- e) intensificarea eforturilor de combatere a criminalității organizate, în special pentru neutralizarea rețelelor care desfășoară operațiuni în UE.
- f) alinierea deplină a procedurii de numire a judecătorilor Curții Supreme la recomandările Comisiei de la Veneția și adoptarea și punerea în aplicare a legislației de evaluare a integrității și a performanței acestora;
- g) asigurarea independenței autorității pentru protecția datelor.

VII. Republica Moldova

1. Migrație, azil și readmisie

În 2021, statele membre au raportat o bună cooperare generală cu Republica Moldova (denumită în continuare „Moldova”) în domeniul gestionării migrației și a frontierelor, inclusiv în materie de readmisie. Au fost semnalate unele probleme cu privire la returnarea resortisanților țărilor terțe, în special a celor căsătoriți cu cetățeni moldoveni, dar numărul acestor cazuri a fost foarte limitat. Au fost semnalate, de asemenea, unele întârzieri administrative în prelucrarea cererilor de readmisie de către Moldova. Patru state membre (Franța, Germania, Letonia și Lituania) au raportat activități și proiecte operaționale bilaterale cu această țară privind migrația și gestionarea frontierelor.

Moldova și-a continuat eforturile de îmbunătățire a sistemelor de gestionare a frontierelor și de migrație prin investiții în infrastructură, software și formare. Această țară beneficiază, de asemenea, de un plan de cooperare între Frontex și poliția de frontieră din Moldova. În decembrie 2021, planul a fost reînnoit pentru perioada 2022-2024.

Misiunea UE de asistență la frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM) și-a reorientat imediat activitatea, începând cu 24 februarie 2022, pentru a sprijini gestionarea persoanelor strămutate din Ucraina. Printre măsuri se numără consilierea cu privire la raționalizarea fluxurilor, acordarea de asistență migranților vulnerabili, furnizarea de informații referitoare la procedurile de bază privind controlul la frontiere care trebuie urmate la intrarea în țară și acordarea de asistență pentru vămuirea ajutorului umanitar. La 2 iunie, a fost semnat un nou memorandum de înțelegere între Comisie, Ucraina și Moldova³¹, care acordă EUBAM competențe executive în materie de control la frontiere, la solicitarea uneia dintre cele două țări. EUBAM cooperează îndeaproape cu personalul Frontex pentru gestionarea punctelor cheie de trecere a frontierei.

În ceea ce privește securitatea documentelor, Moldova eliberează în prezent doar pașapoarte biometrice conforme cu normele OACI. Eliminarea treptată a pașapoartelor care nu sunt conforme cu normele OACI a fost finalizată la 1 ianuarie 2021. Moldova a continuat formarea intensivă a personalului care se ocupă de pașapoarte. Această țară cooperează periodic și sistematic cu Interpol în ceea ce privește pașapoartele pierdute și furate.

În 2021, Moldova a devenit observator în cadrul Rețelei europene de migrație.

1.1. Măsurile luate pentru a da curs recomandărilor referitoare la migrație din cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) *Adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.*

Regimul de călătorii fără viză în UE este un subiect abordat periodic în cadrul campaniilor de informare privind aspectele generale ale integrării europene. O acțiune mai ținută în 2021 a fost publicarea unei ediții revizuite a Ghidului privind libera circulație în UE pentru cetățenii moldoveni. Campanii personalizate în rândul minorităților vulnerabile sunt derulate prin intermediul mediatorilor comunitari.

b) *Asigurarea alinierii în continuare a politicii Moldovei în domeniul vizelor la listele UE ale țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.*

Politica Moldovei în domeniul vizelor nu este aliniată la lista țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru șederea pe termen scurt în UE. Resortisanții următoarelor țări care se află pe lista UE a țărilor care au nevoie de viză beneficiază de un regim fără viză pentru călătoriile către Moldova: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Cuba, El Salvador, Ecuador, Kazahstan, Kârgâzstan, Rusia, Tadjikistan, Turcia și Uzbekistan. Nu au existat evoluții semnificative în 2021.

³¹ <https://eubam.org/ro/newsroom/the-eu-steps-up-support-to-border-management-on-the-moldova-ukraine-border/>.

1.2. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

Numărul cererilor de protecție internațională depuse de cetățeni moldoveni în statele membre a crescut cu 63 % între 2020 și 2021, fiind depuse 4 830 de cereri în 2020 față de 7 885 în 2021. Rata de recunoaștere a cererilor de azil a fost de 1,0 % în 2021, identică cu cea din 2020.

În 2021, numărul încercărilor cetățenilor moldoveni de a trece neautorizat frontierele externe ale UE a rămas foarte scăzut (21) și mai scăzut decât în 2020 (34). Numărul cetățenilor moldoveni care s-a dovedit că se aflau în situație de ședere ilegală a crescut de la 24 610 în 2020 la 42 150 în 2021 (o creștere de 71 %). În 2021, numărul cetățenilor moldoveni cărora li s-a refuzat intrarea în statele membre a fost de 9 065, cu 11 % mai mic decât în 2020, an în care a fost atins cel mai mare număr înregistrat pentru acești resortisanți (10 150).

În 2021, numărul ordinelor de returnare emise pentru cetățeni moldoveni a crescut cu 17 % (7 935 în 2021 față de 6 765 în 2020). Totuși, numărul de returnări efective a fost cu 14 % mai mic decât în 2020 (2 785 în 2021 față de 3 240 în 2020). Cu toate acestea, statele membre raportează o bună cooperare în materie de readmisie a propriilor resortisanți, iar Frontex raportează o punere în aplicare fără probleme a operațiunilor de returnare.

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

În 2021, Moldova a continuat să coopereze cu mai multe state membre în domeniul securității.

Moldova a continuat să pună în aplicare strategia națională antidrog pentru perioada 2020-2027, strategia de combatere a spălării banilor/finanțării terorismului pentru perioada 2020-2025 și strategia națională de prevenire și combatere a traficului de persoane pentru perioada 2018-2023. Aceasta din urmă vizează îmbunătățirea serviciilor pentru victimele traficului de persoane și grupurile vulnerabile (inclusiv migranți și solicitanți de azil) și formarea sistematică a investigatorilor, a procurorilor și a judecătorilor în ceea ce privește gestionarea cazurilor de trafic de persoane. Cu toate acestea, strategia națională de combatere a criminalității organizate a expirat în 2019; noua strategie și planul de acțiune aferent nu au fost încă adoptate.

Lupta împotriva corupției a continuat să fie coordonată de Centrul Național Anticorupție în cooperare cu Parchetul Anticorupție (o secție specializată a Parchetului General).

Moldova a investit substanțial în reforme de politică pentru combaterea criminalității organizate și a fluxurilor financiare ilicite. În 2021, au fost anchetate 18 grupuri infracționale organizate și au fost arestați 44 de membri ai acestor grupuri. Moldova este considerată un partener de încredere în eforturile de combatere a criminalității organizate, în special în combaterea criminalității cibernetice (de exemplu, investigarea fraudelor legate de plățile online/extorcării de fonduri online, eliminarea exploatării sexuale online a copiilor). Guvernul și Parlamentul au pregătit o serie de modificări legislative privind înghețarea, recuperarea și confiscarea bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni, în vederea îmbunătățirii eficienței Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale (o subdiviziune autonomă specializată care funcționează în cadrul Centrului Național Anticorupție începând din 2018). Cu toate acestea, procesul legislativ este încă în desfășurare.

Rețelele infracționale care provin din sau au legături cu Moldova sunt în continuare active în UE. Acestea desfășoară diverse activități infracționale; printre acestea se numără criminalitatea organizată contra patrimoniului (tâlhării, criminalitate legate de autovehicule, jafuri), introducerea

ilegală de migranți, infracțiunile pur informatice, fraudele legate de mijloacele de plată fără numerar, producția ilegală de tutun și contrabanda cu tutun și traficul de droguri³².

În cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*, Comisia a formulat recomandările de mai jos.

a) Adoptarea unei strategii și a unui plan de acțiune pentru reformele din domeniul justiției.

Noua strategie privind asigurarea independenței și a integrității sectorului judiciar pentru perioada 2022-2025 și planul de acțiune aferent au fost adoptate la 6 decembrie 2021.

b) Adoptarea amendamentelor constituționale legate de sistemul judiciar în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția.

Parlamentul a adoptat amendamentele constituționale legate de sistemul judiciar la 23 septembrie 2021, acestea intrând în vigoare la 1 aprilie 2022. Aceste amendamente îmbunătățesc în mod semnificativ cadrul juridic privind independența, responsabilitatea și eficiența sistemului judiciar și a administrației judiciare, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei. În special, amendamentele asigură conformitatea componentei Consiliului Superior al Magistraturii cu recomandările prin excluderea calității de membru din oficiu și prin revizuirea procesului de numire a membrilor Consiliului care nu fac parte din sistemul judiciar. Acestea consolidează rolul președintelui în numirea judecătorilor, reglementează imunitatea funcțională a judecătorilor la nivel constituțional și modifică procedura de numire a judecătorilor Curții Supreme de Justiție pentru a reduce riscul politizării.

c) Asigurarea faptului că numirile în sistemul judiciar sunt efectuate în cadrul unui proces de selecție transparent și bazat pe merite, incluzând justificări întemeiate pentru numiri și respingeri, cu referire la criteriile de competență și integritate.

Moldova dispune de o legislație cuprinzătoare care reglementează numirile în sistemul judiciar. Principalele instituții implicate în procesul de selecție sunt Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor și Consiliul Superior al Magistraturii. Centrul Național Anticorupție asigură selectarea candidaților prin verificarea declarațiilor de avere/interese, precum și a certificatelor emise de Autoritatea Națională de Integritate, și prin consultarea cazierului judiciar.

Transparența procesului de selecție este asigurată prin publicarea anunțurilor de lansare a concursurilor, a informațiilor despre candidați și a rezultatelor finale. Cu toate acestea, sistemul de numire și promovare a judecătorilor și procurorilor după etapa de formare inițială/examen de absolvire de către Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor nu este suficient de transparent, iar criteriile sunt neclare.

În martie 2022, a fost adoptată legea privind selectarea candidaților la Consiliul judiciar și Consiliul pentru procurori. Legea prevede evaluarea integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora de către o comisie de evaluare compusă din trei membri naționali și trei membri internaționali. Obiectivul este de a spori integritatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, precum și de a spori încrederea

³² Contribuțiile statelor membre la Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE din 2021.

societății în activitatea lor și în sistemul judiciar în ansamblul său. Majoritatea recomandărilor Comisiei de la Veneția au fost puse în aplicare.

d) Asigurarea punerii în aplicare eficace a sistemului de declarații de avere de către titularii de funcții la nivel înalt.

La 7 octombrie 2021, Parlamentul a adoptat modificări ale sistemului de declarații de avere, stabilind următoarele: (i) declararea bunurilor deținute la valoarea lor reală de piață; (ii) extinderea domeniului de aplicare al controalelor asupra persoanelor în caz de suspiciune justificată; și (iii) posibilitatea ca inspectorii de integritate să solicite o evaluare independentă a averii. În 2021, Autoritatea Națională de Integritate a continuat să verifice cu prioritate declarațiile miniștrilor, ale parlamentarilor, ale șefilor agențiilor administrative, ale conducerii băncii naționale, ale judecătorilor și ale procurorilor. Al doilea raport intermediar de conformitate din cadrul rundeii a patra de evaluare GRECO salută reformele privind sistemul de declarații de avere, dar avertizează că strategia Autorității Naționale de Integritate nu este pe deplin eficace.

e) Impunerea unei repartizări eficace a competențelor agențiilor anticorupție și asigurarea faptului că Parchetul Anticorupție se concentrează asupra cazurilor de corupție la nivel înalt.

În 2021, a început lucrul la proiectele de modificare a Codului penal și a Codului de procedură penală pentru a delimita competențele Parchetului Anticorupție în ceea ce privește investigarea cazurilor de corupție la nivel înalt și pentru a restructura Centrul Național Anticorupție. Discuțiile au continuat la nivelul agențiilor guvernamentale competente, în vederea adoptării acestor modificări de către Parlament în 2022.

f) Adoptarea legislației secundare de punere în aplicare a legii privind sancțiunile împotriva spălării banilor.

Nu au existat evoluții legislative majore din acest punct de vedere. Autoritățile estimează că respectivele acte legislative vor intra în vigoare abia în 2023.

g) Înregistrarea de progrese în ceea ce privește investigarea și urmărirea penală a principalelor scheme de spălare a banilor.

Parchetul Anticorupție a continuat să investigheze cazuri de mare notorietate. Un exemplu în acest sens este schema „Laundromat”, prin care unele bănci din Moldova și Letonia au transferat ilegal în străinătate fonduri rusești evaluate la 22 de miliarde USD. Cazul este investigat în cooperare cu Letonia. La 5 noiembrie 2021, a fost creată o nouă echipă de anchetă, din care fac parte procurori din cadrul Parchetului Anticorupție și funcționari specializați în anchete penale din cadrul Centrului Național Anticorupție. În 2021, Parchetul a deschis sau a continuat alte 26 de investigații ale unor cazuri importante.

h) Alinierea legislației naționale la acquis-ul UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.

Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului a fost transpusă în legislația națională în două etape, în 2017 și 2020. În martie 2021, Banca Națională a adoptat norme administrative suplimentare.

Legea privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului urmează să fie modificată abia în 2022. Aceasta ar trebui să includă transpunerea celei de a cincea Directive privind combaterea spălării banilor, a dispozițiilor Regulamentului privind controlul numerarului din 2018, a recomandărilor MONEYVAL și alte modificări necesare, specifice pentru Moldova

i) Consolidarea eforturilor de combatere a fraudei bancare prin actualizarea strategiei de recuperare a activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni și prin instituirea unui nou mecanism de recuperare a activelor.

La 18 mai 2021, strategia de recuperare a activelor a fost înlocuită cu un nou mecanism de recuperare a activelor aprobat printr-un ordin comun al Procurorului General, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului pentru prevenirea și combaterea spălării banilor. Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, împreună cu celelalte autorități competente, lucrează în prezent la proiectul de program național privind recuperarea activelor, care ar trebui să fie adoptat de Parlament în 2022.

j) Finalizarea investigațiilor privind fraudă bancară din 2014, cu scopul de a-i aduce pe toți cei responsabili în fața justiției și de a recupera fondurile deturnate.

Investigațiile privind fraudă bancară din 2014 au continuat în 2021. Parchetul Anticorupție a înaintat în instanță șase noi cazuri penale legate de această fraudă. Valoarea totală a bunurilor puse sub sechestru în aceste șase cazuri a fost de 2 288 718 EUR. Alte bunuri în valoare de 1 400 000 EUR au fost recuperate printr-o cooperare juridică internațională. De la începutul investigațiilor au fost recuperate fonduri cu o valoare totală de 367 115 731 EUR. Unul dintre motivele adoptării mecanismului de recuperare a activelor menționat mai sus în mai 2021 a fost accelerarea returnării către Republica Moldova a fondurilor furate în acest caz de fraudă bancară.

3. Recomandări pentru Moldova

Moldova a luat măsuri pentru a da curs recomandărilor Comisiei. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare în ceea ce privește politica în domeniul vizelor, combaterea spălării banilor și a criminalității organizate. În special, trebuie avute în vedere în continuare următoarele aspecte:

- a) alinierea politicii Moldovei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;
- b) adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate;
- c) separarea clară a competențelor și consolidarea coordonării între agenții a organismelor anticorupție care investighează cazuri de corupție la nivel înalt;
- d) finalizarea alinierii la legislația UE privind combaterea spălării banilor, adoptarea legislației secundare de punere în aplicare a legii privind sancțiunile împotriva spălării banilor și punerea în aplicare a recomandărilor MONEYVAL;
- e) intensificarea eforturilor de combatere a criminalității organizate, inclusiv a anumitor rețele care introduc ilegal persoane și bunuri în UE, în strânsă cooperare cu instituțiile UE, cu statele membre și cu partenerii internaționali;

- f) consolidarea eforturilor de combatere a fraudei bancare prin adoptarea strategiei naționale de recuperare a activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni și prin instituirea unui nou mecanism eficient de înghețare, punere sub sechestru, confiscare și valorificare a activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni.

VIII. Ucraina

Întrucât prezentul raport se referă la perioada de până la sfârșitul anului 2021, această secțiune reflectă în principal situația de dinaintea începerii agresiunii militare neprovocate și nejustificate a Rusiei împotriva Ucrainei, la 24 februarie 2022.

Agresiunea Rusiei a determinat milioane de persoane să caute refugiu în UE și în țările învecinate. În urma unei propuneri a Comisiei de a activa pentru prima dată Directiva privind protecția temporară³³, la 4 martie 2022, Consiliul a adoptat Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382, care a acordat statutul de protecție temporară resortisanților ucraineni (și altor categorii de persoane) strămutați din Ucraina la 24 februarie 2022 sau ulterior acestei date. În plus, Comisia a adoptat orientări operaționale pentru gestionarea frontierelor externe în vederea facilitării trecerii frontierelor dintre Ucraina și UE³⁴. În perioada 24 februarie-5 septembrie, aproape 8,9 milioane de resortisanți ucraineni au intrat în UE.

În aceste circumstanțe excepționale, regimul de călătorii fără viză între UE și Ucraina a permis facilitarea călătoriilor către și dinspre Ucraina, în special pentru resortisanții ucraineni care au decis să nu își stabilească reședința în UE sau care nu intră în domeniul de aplicare al Directivei privind protecția temporară.

În pofida schimbării drastice a situației, Comisia consideră că este în continuare relevant să se monitorizeze îndeplinirea de către Ucraina a criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor și va continua să sprijine autoritățile ucrainene în punerea în aplicare a reformelor necesare pentru îndeplinirea continuă a acestor criterii de referință.

1. Migrație, azil și readmisie

1.1 Măsurile luate pentru a asigura îndeplinirea continuă a criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor

În 2021, statele membre au raportat o cooperare bună și continuă cu Ucraina în ceea ce privește returnarea, readmisia și alte aspecte legate de migrație, în special cu Belgia, Germania, Estonia, Letonia, Lituania și Polonia. Ucraina a continuat să colaboreze cu multe state membre pentru elaborarea și adoptarea protocoalelor de punere în aplicare privind readmisia. De asemenea, această țară a continuat să depună eforturi pentru reducerea numărului de cereri de azil nefondate depuse de cetățenii săi în UE prin derularea mai multor campanii de informare privind drepturile solicitanților de azil.

Ucraina a continuat să pună în aplicare strategia de gestionare integrată a frontierelor pentru perioada 2019-2025 și planul de acțiune aferent, precum și strategia privind politica în domeniul migrației

³³ Directiva 2001/55/CE.

³⁴ Comunicarea Comisiei – „Furnizarea de orientări operaționale pentru gestionarea frontierelor externe în vederea facilitării trecerii frontierelor dintre Ucraina și UE” (2022/C 104 I/01).

pentru perioada 2018-2021 și planul de acțiune aferent. A început lucrul la noul plan de acțiune pentru perioada de după 2022, cu participarea experților din cadrul proiectului EU4IBM.

În 2021, s-au depus eforturi considerabile pentru sporirea eficienței sistemelor informatice care sprijină controlul la frontiere și controlul imigrației, inclusiv prin continuarea proiectului OIM finanțat de UE „Sprijin pentru gestionarea migrației și a azilului în Ucraina” (IMMIS).

A fost efectuată o analiză comună a amenințărilor la adresa securității frontierelor împreună cu Slovacia, Polonia, Ungaria, România și Moldova. În plus, o evaluare trilaterală comună a amenințărilor la adresa securității frontierelor de stat a fost efectuată împreună cu Polonia și Belarus. De asemenea, a continuat elaborarea unui raport comun ucraineano-german privind situația poliției de frontieră.

În 2021, activitatea în domeniul azilului a fost perturbată în mod semnificativ de pandemia de COVID-19. Punerea în aplicare a normelor de distanțare socială a pus o presiune considerabilă asupra solicitanților de azil și a personalului din centrele de azil și din spațiile de reținere temporară. Au fost realizate investiții considerabile (inclusiv în creșterea numărului de instalații medicale, camere de izolare și echipamente de protecție împotriva incendiilor), pentru ca spațiile de reținere temporară și alte spații să îndeplinească cerințele specifice în materie de sănătate și siguranță.

Ucraina eliberează pașapoarte biometrice din 2015. Ultimele pașapoarte nebiometrice au fost eliberate în 2016, iar eliminarea lor treptată completă este planificată pentru 2026, când vor expira.

1.2 Măsurile luate pentru a da curs recomandărilor referitoare la migrație din cel de Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor

a) *Continuarea eforturilor de reducere a numărului de cetățeni ucraineni care se află în situație de ședere ilegală în statele membre ale UE și care depun cereri de azil nejustificate.*

Eforturile autorităților ucrainene se concentrează pe informarea cetățenilor cu privire la normele de călătorie fără viză. Informațiile sunt puse la dispoziția publicului pe site-uri web și prin intermediul unor campanii speciale pe această temă [a se vedea recomandarea (c) de mai jos] sau al unor campanii generale privind integrarea europeană (de exemplu, EUKraina), care includ capitole privind regimul de călătorii fără viză.

Înainte de invadarea Ucrainei de către Rusia, autoritățile ucrainene au colaborat în mod proactiv cu Comisia, solicitând bune practici și/sau măsuri concrete care ar putea fi implementate pentru a reduce numărul de cereri de azil nejustificate. În contextul actual, Ucraina cooperează îndeaproape cu UE și cu statele membre pentru informarea cetățenilor ucraineni cu privire la drepturile și obligațiile legate de regimul de protecție temporară.

b) *Eliminarea posibilității ca cetățenii ucraineni să dețină simultan mai mult de un pașaport valabil; încetarea eliberării unor astfel de pașapoarte „suplimentare” și anularea valabilității celor care au fost eliberate.*

Ucraina s-a adresat în mod proactiv Comisiei și Poloniei pentru a discuta posibile soluții în acest sens. La sfârșitul anului 2021 și începutul anului 2022, Ucraina a organizat consultări cu UE și cu Polonia referitoare la aspectele tehnice ale acestei chestiuni. Aceste consultări au fost afectate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, dar au continuat între Ucraina și Polonia, inclusiv în ceea ce privește soluțiile practice în contextul războiului. Cu toate acestea, unele aspecte au fost explicate

reciproc, în special eliberarea mai multor pașapoarte pentru un cetățean. Această practică este frecventă din mai multe motive, chiar și în statele membre, și nu trebuie modificată. În plus, autoritățile din această țară se asigură deja că fiecare cetățean ucrainean dispune de un număr de identificare personal unic, care nu se schimbă niciodată și care apare pe fiecare document de identificare, inclusiv pe pașapoarte.

c) Adaptarea campaniilor de informare privind regimul de călătorii fără viză la profilurile relevante ale migranților, printre care se numără grupurile vulnerabile, cetățenii care rămân într-o țară după perioada pentru care le-a fost permisă intrarea (cazurile de depășire a termenului legal de ședere) și cei care depun cereri de azil nefondate.

Autoritățile ucrainene au organizat periodic campanii de informare cu privire la drepturile și responsabilitățile cetățenilor proprii atunci când călătoresc în țările UE. Printre acestea s-au numărat campaniile „Migrație în condiții de siguranță” și „Munca în siguranță”, aceasta din urmă fiind dedicată prevenirii traficului de persoane și exploatarea migranților.

d) Asigurarea alinierii în continuare a politicii Ucrainei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE.

Politica Ucrainei în domeniul vizelor nu este aliniată la lista țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru șederea pe termen scurt în UE. Resortisanții următoarelor țări care se află pe lista UE a țărilor care au nevoie de viză beneficiază de un regim fără viză pentru călătoriile către Ucraina: Armenia, Azerbaidjan, Bahrain, Belarus, Ecuador, Kazahstan, Kuweit, Kârgâzstan, Mongolia, Oman, Qatar, Arabia Saudită, Tadjikistan, Turcia și Uzbekistan. Nu au existat evoluții semnificative în 2021.

1.3. Monitorizarea tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie

În 2021, numărul solicitanților ucraineni de protecție internațională în statele membre a fost de 6 460, cu 8 % mai mare decât în 2020 (5 990). Rata de recunoaștere a cererilor de azil a crescut de la 11,2 % în 2020 la 17,1 % în 2021.

Un număr mic de cetățeni ucraineni au trecut ilegal frontiera UE în 2021 (113 în 2021, 87 în 2020 și 93 în 2019). În 2021, s-a dovedit că 36 670 de cetățeni ucraineni se aflau în situație de ședere ilegală în UE (50 415 în 2020, ceea ce reprezintă o scădere de 27 %). Numărul de cazuri de refuz al intrării cetățenilor ucraineni a scăzut cu 11 %, de la 56 370 de cazuri în 2020 la 50 220 în 2021.

În 2021, numărul ordinelor de returnare emise pentru cetățeni ucraineni a scăzut cu 17 % (17 820 în 2021 față de 21 540 în 2020). Numărul de returnări efective a fost cu 21 % mai mic decât în 2020 (9 590 în 2021 față de 12 145 în 2020).

2. Cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea

2.1. Măsurile luate pentru a asigura îndeplinirea continuă a criteriilor de referință

În general, statele membre au raportat o bună cooperare cu Ucraina în domeniul securității. În 2021, Ucraina a continuat să coopereze cu Europol și Eurojust și s-a angajat în activități comune cu mai

multe state membre. Ucraina oferă Europol acces la majoritatea bazelor sale de date. La 21 octombrie 2021, Parlamentul a adoptat legea de ratificare a Memorandumului de înțelegere dintre Ucraina și Europol privind confidențialitatea și asigurarea siguranței informațiilor, care va permite schimbul de informații confidențiale. Cooperarea cu Eurojust a continuat prin intermediul reprezentantului Ucrainei în cadrul agenției UE.

În 2021, procurorul de legătură ucrainean la Eurojust a înregistrat 23 de cazuri noi, în timp ce 58 de cazuri noi au fost înregistrate de membrii naționali ai Eurojust față de Ucraina. Aceste cazuri se referă în principal la înșelăciune și fraudă, spălare de bani și corupție. În 2021, Ucraina a semnat șase acorduri noi privind constituirea unor echipe comune de anchetă în cazuri instrumentate de Eurojust.

Ucraina pune în aplicare strategia de combatere a criminalității organizate, care a fost adoptată în septembrie 2020. Un plan de acțiune pentru punerea în aplicare în continuare a strategiei a fost elaborat în noiembrie 2021, dar nu a putut fi adoptat înainte de începutul războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Începând din 2020, Departamentul de investigații strategice din cadrul Poliției Naționale a Ucrainei are rolul principal în coordonarea eforturilor de combatere a criminalității organizate. În 2021, investigațiile poliției au condus la urmărirea penală a 428 de grupuri organizate și a 41 de organizații criminale mai mari. Biroul de Stat pentru Investigații a dezmembrat alte 21 de grupuri/organizații și a pus sub acuzare 143 dintre membrii acestora.

A continuat lupta împotriva producției și a traficului de droguri ilegale; legile privind stupefiantele, substanțele psihotrope și precursorii de droguri au fost modificate în aprilie 2021. S-au depus eforturi considerabile pentru combaterea traficului de arme ilegale; în 2021, diferite agenții de poliție și de securitate au confiscat 3 098 de arme de foc, 3 236 de grenade și 201 lansatoare de grenade de toate tipurile.

În ceea ce privește lupta împotriva terorismului, s-a acordat prioritate soluționării incidentelor legate de conflictul armat din zonele Donețk și Lugansk. Ucraina a participat, de asemenea, la proiectul DARIF (Forumul Dunării), care protejează infrastructura critică de transport de pe Dunăre și din zona învecinată împotriva actelor de terorism și de criminalitate organizată.

În 2021, Ucraina a continuat acțiunile împotriva organizațiilor teroriste și extremiste violente din Africa de Nord, Orientul Mijlociu, Asia Centrală și de Sud-Est (inclusiv Statul Islamic și Al-Qaida). Astfel, 601 străini suspectați de implicare în activități ale organizațiilor teroriste internaționale au fost împiedicați să intre în Ucraina, 27 au fost reținuți și 101 au fost returnați forțat în țările lor de origine.

În pofida eforturilor depuse de autorități, rețelele infracționale care provin din sau au legături cu Ucraina sunt în continuare active în UE. Activitățile lor infracționale sunt diverse; printre acestea se numără criminalitatea organizată contra patrimoniului (tâlhării, criminalitate legată de autovehicule, jafuri), introducerea ilegală de migranți, infracțiuni pur informatice, fraude legate de mijloacele de plată fără numerar, producția ilegală de tutun și contrabanda cu tutun și traficul de droguri (în special traficul de cocaină și heroină)³⁵.

În ceea ce privește spălarea banilor, Ucraina a părut a fi o destinație pentru transferul de fonduri ilicite și o sursă a fondurilor ilicite transferate în alte țări.

³⁵ Contribuțiile statelor membre la Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE din 2021.

2.2 Măsurile luate pentru a da curs recomandărilor din cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor.*

a) Îmbunătățirea eficienței instituțiilor anticorupție și a agențiilor de asigurare a respectării legii prin concentrarea eforturilor din domeniul combaterii corupției asupra cazurilor de mare corupție și de acaparare a statului.

În 2021, s-au înregistrat unele progrese în lupta împotriva corupției la nivel înalt, cu un număr mai mare de condamnări. Ucraina a raportat că Înalta Curte Anticorupție (HACC) a pronunțat 72 de sentințe în 2021. Unele dintre aceste sentințe au vizat persoane care ocupă sau au ocupat funcții de rang înalt în cadrul administrațiilor naționale sau locale, al sistemului judiciar, al forțelor armate și în politică. La 1 iunie 2021, a fost adoptată Legea nr. 1498-IX privind implementarea unui sistem electronic autonom de gestionare a cazurilor pentru Biroul Național Anticorupție din Ucraina (NABU), Parchetul specializat în combaterea corupției (SAPO) și HACC. Legea urmărește să sporească transparența, eficacitatea și eficiența anchetelor penale în cazurile de corupție la nivel înalt.

De asemenea, Ucraina a reintrodus răspunderea penală pentru declarații false și a reinstuit principalele competențe de prevenire a corupției ale Agenției Naționale pentru Prevenirea Corupției (NACP) în iunie 2021, pe care Curtea Constituțională le declarase neconstituționale în octombrie 2020. S-a ajuns la un compromis cu privire la regimul de sancțiuni aplicabil, în prezent necompletarea unei declarații de avere putând fi pedepsită cu un an de închisoare.

b) Adoptarea legislației necesare privind NABU, pentru a elimina incertitudinea juridică care planează asupra statutului său.

La 10 noiembrie 2021, a intrat în vigoare Legea nr. 1810-IX de modificare a legii privind NABU (Biroul Național Anticorupție din Ucraina). Modificările se referă la statutul NABU, confirmându-l ca organ executiv central cu statut special. Statutul special al NABU îi asigură protecția în special împotriva reorganizării fără o modificare a legii, angajații beneficiind, de asemenea, de o protecție sporită. Statutul include și o procedură de interacțiune cu guvernul. Aceasta împiedică a priori guvernul să intervină în modul de funcționare a NABU. Directorul NABU deține controlul deplin asupra structurii serviciului, a recrutării și a fișelor de post.

c) Desfășurarea unui proces transparent, depolitizat și bazat pe merite de selecție a șefilor NABU, SAPO, Agenției de Recuperare și Gestionare a Activelor (ARMA) și ai agențiilor de asigurare a respectării legii, precum și a procurorilor de la nivel de conducere, utilizându-se proceduri și criterii de selecție adecvate, inclusiv verificări credibile ale integrității.

Modificările aduse legii privind NABU menționate mai sus prevăd o comisie de selecție a directorului NABU, compusă din șase persoane, trei numite de guvern și trei pe baza propunerilor din partea organizațiilor internaționale și străine. Cu toate acestea, procesul de selecție a directorului NABU nu a fost finalizat și nu a putut continua. Un nou șef al SAPO a fost numit abia la 28 iulie 2022, în urma unui proces de selecție care a durat aproape doi ani.

La 1 septembrie 2021, organul de autoadministrare al procurorilor – Consiliul Procurorilor din Ucraina – și-a reluat activitatea, preluând sarcinile îndeplinite anterior de comisia menționată mai sus. Cu toate acestea, spre deosebire de comisie, procedurile Consiliului nu sunt transparente, bazate pe merite și pe verificări ale integrității.

În ceea ce privește selecția șefului ARMA, la 4 august 2021 a fost numit un șef temporar. Concursul pentru selecția noului șef a fost lansat, dar procesul nu a fost finalizat.

d) Îmbunătățirea legislației privind ARMA pentru gestionarea activelor confiscate și adoptarea unei strategii naționale privind recuperarea activelor.

În 2021, Parlamentul a început examinarea proiectelor de modificare a cinci legi diferite care vizează activitatea ARMA, dar niciunul dintre acestea nu a fost adoptat. Guvernul a elaborat trei proiecte de rezoluții diferite pe aceeași temă, dar, din nou, niciunul nu a fost adoptat. În plus, strategia de recuperare a activelor pentru perioada 2022-2024 a fost elaborată, dar nu a fost adoptată și necesită revizuirii suplimentare.

e) Crearea condițiilor pentru ca NABU și alte agenții eligibile să efectueze interceptarea autonomă a comunicațiilor.

Legea nr. 187-IX, adoptată la 4 octombrie 2019, îi conferă NABU dreptul de a colecta în mod autonom informații din rețelele de telecomunicații. Cu toate acestea, NABU nu poate efectua încă aceste operațiuni din cauza lipsei capacității tehnice și a legislației secundare necesare, inclusiv a unui acord între agenții cu Serviciul de Securitate al Ucrainei.

f) Îmbunătățirea eficacității luptei împotriva criminalității organizate și a combaterii spălării banilor prin: (i) introducerea deplină a activităților polițienești bazate pe informații în strategia națională de luptă împotriva criminalității organizate; (ii) clarificarea și separarea competențelor tuturor agențiilor de asigurare a respectării legii și luarea de măsuri pentru a se asigura că NABU, SAPO și HACC au competențe exclusive de a investiga, de a urmări penal și de a judeca cazurile de corupție la nivel înalt; (iii) continuarea eforturilor de aliniere deplină a legislației naționale la acquis-ul UE privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului și o mai bună punere în aplicare a acesteia.

Activitățile polițienești bazate pe informații au fost considerate o prioritate de către autoritățile ucrainene. Au fost luate măsuri pentru introducerea în activitățile poliției ucrainene a metodologiei de evaluare a amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată (SOCTA) dezvoltată de Europol. Ucraina a achiziționat software-ul necesar și, în februarie 2021, a început formarea analiștilor în utilizarea acestor noi instrumente. La 26 ianuarie 2022, guvernul și-a dat aprobarea finală pentru adoptarea metodologiei SOCTA.

3. Recomandări pentru Ucraina

În ansamblu, Ucraina continuă să îndeplinească criteriile de referință privind liberalizarea vizelor și a luat măsuri pentru a da curs recomandărilor anterioare ale Comisiei. Sunt necesare însă progrese suplimentare, în special în ceea ce privește lupta împotriva corupției. De la începutul agresiunii militare neprovocate și nejustificate a Rusiei împotriva Ucrainei, Comisia a sprijinit consolidarea rezilienței administrației publice ucrainene, iar Ucrainei i s-a acordat statutul de țară candidată la UE în iunie 2022. Comisia va continua să sprijine autoritățile ucrainene, inclusiv în punerea în aplicare a reformelor necesare pentru îndeplinirea continuă a cerințelor privind liberalizarea vizelor. Ținând seama de acest lucru, Ucraina trebuie să aibă în vedere în continuare următoarele aspecte:

- a) alinierea politicii Moldovei în domeniul vizelor la lista UE a țărilor terțe care au nevoie de viză, în special țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE;

- b) continuarea eforturilor de îmbunătățire a eficienței instituțiilor anticorupție și a agențiilor de asigurare a respectării legii, inclusiv permițând NABU să efectueze interceptarea autonomă a comunicațiilor;
- c) finalizarea urgentă a proceselor de selecție a șefilor NABU și ARMA;
- d) luarea de măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți legislația anticorupție în vederea consolidării independenței și a procedurilor instituționale, în special prin: (i) modificarea procedurilor de selecție a funcționarilor SAPO, stabilind un rol esențial pentru experții independenți cu experiență internațională în procesele de selecție și prin (ii) modificarea legislației privind ARMA în ceea ce privește gestionarea activelor confiscate și adoptarea unei strategii naționale privind recuperarea activelor;
- e) îmbunătățirea procedurii de selecție a membrilor conducerii superioare a parchetului, făcând-o mai transparentă, mai echitabilă și bazată pe merite și incluzând o verificare amănunțită a integrității candidaților, pornind de la aspectele pozitive ale procedurii temporare valabile până în septembrie 2021;
- f) luarea de măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți respectarea de către Ucraina a standardelor Grupului de Acțiune Financiară Internațională, luând în considerare, în același timp, constrângerile în materie de securitate impuse de legea marțială, în special cele privind activele virtuale, beneficiarii reali și supravegherea întreprinderilor și profesiilor nefinanciare desemnate.

Atunci când va evalua progresele înregistrate în domeniile menționate mai sus în următorul raport, Comisia va lua în considerare consecințele agresiunii militare în curs a Rusiei împotriva Ucrainei și impactul acesteia asupra funcționării administrației publice ucrainene.

Concluzii

Comisia consideră că toate țările evaluate au luat măsuri pentru a da curs unei serii de recomandări formulate în cel de *Al patrulea raport din cadrul mecanismului privind suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor*. În ceea ce privește țările ai căror resortisanți au obținut exceptarea de la regimul obligativității vizelor în urmă cu mai puțin de șapte ani și pentru care raportarea cu privire la îndeplinirea criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor este necesară în continuare, Comisia consideră că cerințele privind liberalizarea vizelor sunt în continuare îndeplinite. Cu toate acestea, toate țările trebuie să ia măsuri suplimentare pentru a asigura îndeplinirea continuă a criteriilor de referință și pentru a da curs recomandărilor Comisiei.

În 2021, încetarea restricțiilor de călătorie impuse de pandemia de COVID-19 a avut un impact asupra tendințelor în materie de migrație ilegală, cereri de protecție internațională, returnări și readmisie. În majoritatea țărilor, aceste tendințe au fost în creștere comparativ cu 2020. Cu toate acestea, statele membre și Frontex continuă să raporteze, în general, o bună cooperare cu toate cele opt țări în materie de gestionare a frontierelor, azil, returnare și readmisie.

În ceea ce privește acțiunile suplimentare de întreprins în materie de migrație, azil și readmisie, mai multe țări trebuie să abordeze în continuare problema cererilor de azil nefondate, inclusiv prin consolidarea participării la EMPACT și prin organizarea în continuare a unor campanii de informare specifice. Și capacitatea de primire a unor țări partenere din Balcanii de Vest este încă motiv de îngrijorare. Macedonia de Nord și Bosnia și Herțegovina trebuie să încheie și să pună în aplicare acordurile privind statutul Frontex.

Pentru a asigura o bună gestionare a migrației și a securității, ca o condiție de bază pentru îndeplinirea continuă a criteriilor de referință, toate țările vizate ar trebui să își alinieze politica în domeniul vizelor la politica UE, în special în ceea ce privește țările terțe care prezintă riscuri în materie de migrație ilegală sau securitate pentru UE. Comisia așteaptă cu interes luarea de măsuri concrete de către toți partenerii relevanți, aspect care va reprezenta o temă importantă pentru viitorul dialog. De asemenea, Comisia va acorda în continuare atenție oricărei posibile deplasări a sosirilor între parteneri determinată de accesul fără viză. În plus, Comisia continuă să îndemne țările care desfășoară programe de dobândire a cetățeniei prin investiție să le elimine treptat. Acest lucru este necesar pentru a preveni posibilele eludări ale procedurii UE de acordare a vizelor de ședere pe termen scurt și evaluarea aprofundată a riscurilor individuale în materie de migrație și securitate implicate. Această chestiune este și mai îngrijorătoare pentru UE în contextul agresiunii militare în curs a Rusiei împotriva Ucrainei³⁶. Regimul de călătorii fără viză poate fi suspendat în cazul în care se consideră că acordarea cetățeniei prin programe de dobândire a cetățeniei prin investiție constituie un risc crescut pentru securitatea internă și politica publică a statelor membre.³⁷

Statele membre raportează, în general, o bună cooperare cu toate cele opt țări în ceea ce privește cooperarea judiciară, ordinea publică și securitatea. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare, în special în ceea ce privește lupta împotriva criminalității organizate, a fraudei financiare, a spălării banilor și a corupției.

Liberalizarea vizelor este o componentă esențială a cooperării UE în materie de migrație, securitate și justiție cu țările din Balcanii de Vest și din cadrul Parteneriatul estic. Aceasta facilitează mobilitatea și contactele între oameni și poate declanșa, de asemenea, reforme de politică esențiale în aceste țări. Având în vedere evoluțiile recente privind politica de extindere a UE, Ucraina, Moldova și Georgia având perspectiva de a deveni state membre ale UE³⁸, punerea în aplicare a criteriilor de referință privind liberalizarea vizelor și urmarea recomandărilor Comisiei capătă o importanță și mai mare atât pentru UE, cât și pentru țările candidate și potențial candidate.

Prin urmare, se va continua monitorizarea îndeaproape a acestui proces, inclusiv prin reuniuni la nivelul funcționarilor de rang înalt, prin reuniunile regulate ale Subcomitetului pentru justiție, libertate și securitate și prin discuțiile dintre UE și țările vizate de raport. Monitorizarea aspectelor legate de criteriile de referință privind liberalizarea vizelor va fi inclusă în continuare în pachetul anual de extindere al Comisiei.

³⁶ Riscurile – pentru statele membre – legate de programele de dobândire a cetățeniei prin investiție au fost evidențiate și în Recomandarea Comisiei din 28 martie 2022 referitoare la măsuri imediate în contextul invadării Ucrainei de către Rusia în ceea ce privește sistemele de acordare a cetățeniei pentru investitori și sistemele de acordare a dreptului de ședere pentru investitori [C(2022) 2028 final]. În plus, în cadrul unei rezoluții din 9 martie 2022, Parlamentul European a propus ca eliminarea programelor de dobândire a cetățeniei prin investiție să fie inclusă în criteriile de aderare la UE.

³⁷ A se vedea, în acest sens, Decizia (UE) 2022/366 a Consiliului din 3 martie 2022 privind suspendarea parțială a aplicării Acordului dintre Uniunea Europeană și Republica Vanuatu privind exonerarea de obligația de a deține viză de scurtă ședere (JO L 69, 4.3.2022, p. 105).

³⁸ Concluziile Consiliului European, 23-24 iunie 2022.